

NEMLZETI

MAGAZIN

23/09

2023/24-es évad

XI/1. szám

SZEPTEMBERI

ÉS OKTÓBERI

ELŐADÁS-

ÉS PROGRAM-

AJÁNLÓVAL

PREMIEREK

Katona József, Molnár Ferenc, Henrik Ibsen

10. MITEM

Ünnepi fesztivál, különleges program

BLASKÓ 75

Hős és clown, de leginkább színész

NYITÓKÉP

A TIZENEGYEDIK

Ahogy mondani szokás: túl vagy a nehezén, most jön a neheze. Tíz év telt el azóta, hogy 2013-ban Vidnyánszky Attila vette át a Nemzeti Színház vezetését, az idei évad tehát a tizenegyedik.

Nehéz volna számba venni, mi minden történt azóta. A lényeg azonban röviden meg tudjuk ragadni. Megfogalmazódott: mitől nemzeti a Nemzeti. Amellett, hogy erős társulattal (*interjúk Blaskó Péterrel és Udvaros Dorottyaival a 34., illetve az 52. oldaltól*) gazdag repertoárt épít a Nemzeti, alapfaladatok sorát jelölte ki a maga számára. Fesztivált alapított: az idei Madách Nemzetközi Színházi Találkozó, a MITEM már a 10. a sorban (*összeállításunk a 34. oldaltól*), az év első felében pedig a Nemzetközi Színházi Olimpia főszervezője volt (*riport a Madách-projektről a 45. oldaltól*). Előadásaival rendszeresen utazik a határokon belül és az azokon túli magyarlakta településekre. Produkcióival részt vesz rangos seregszemléken, mint idén nyáron az ókori görög drámák nemzetközi fesztiválján Cipruson. Befogadó színházként kezdeményezője és felkarolója olyan rendezvényeknek is, mint a Pajtaszínház vagy a magyarországi nemzetiségek színházi találkozója, a Jelen/lét. A Nemzeti részt vesz a színészképzésben – a budapesti színművészeti hallgatói játszanak az *Egy, kettő, három* és *Az ibolya* előadásokban (*erről is olvashatnak a 16. oldaltól*). Kiadóként is működik a Nemzeti: saját magazint jelentet meg (ezt tartják most a kezükben), és van elméleti folyóirata, a *Szcenárium* (*ajánló a 61. oldalon*).

Amikor Önök ezeket a sorokat olvassák, már tart az évad – túl vagyunk a *Bánk bán* premierjén (*erről bővebben a 8. oldaltól*). És jön a MITEM, és jön sorban a többi bemutató. . .

Várjuk Önöket előadásainkra – addig is jó olvasást!

Az évadindító Nyílt napok programjai közül a nyílt próbák vonzzák a legtöbb érdeklődőt. Képünkön Az ember tragédiája közönség előtt tartott próbája 2018-ban. | fotó: Eöri Szabó Zsolt

34

8

52

8

Rólunk szól

Katona József tudta, értette, érezte, hogy mi a színpadi hatás. Az egyik legnagyobb drámaírói erény, amikor a téma, az ügy, a mondandó a drámai cselekmény színpadi energiává alakul. Ma is érvényes, magával ragadó, átélhető, végsőkéig feszített konfliktusokból építi fel a drámai kompozíciót. (Vidnyánszky Attila)

14

Egy, kettő, három

Végig pörög a másfél órás előadás. Ebben a tempóban nincs idő „gondolkodni”, csinálni kell. Nagy lehetőség és kihívás a szerep egy Molnár Ferenc-vígjátékban, de mivel egy pillanatra sem lehet kiengedni, szellemileg és fizikailag is igénybe veszi az embert. Végig beszélék, irányítok... (Schnell Ádám)

34

10. MITEM

Miközben a felszínen dübörög a színházi kultúripar, menő fesztiválokkal és harsány intrikákkal, külföldi vendégeinktől is tudjuk: a valódi művészet szabadságát egyre több veszedelem fenyegeti. (Kulcsár Edit)

52

A Nemzet Színésze

Egy színésznek nagyon strapabírónak kell lennie, mint egy élsportolónak. Jól kell túrnie a kudarcot, mert a pálya kudarcok sorozata. Néha jön egy-egy ünnepi pillanat, valamilyen elismerés vagy dicséret, olyankor az ember azt gondolja magában, hogy jó, akkor érdemes volt a szenvedéseket kiállni. (Udvaros Dorottya)

NEMZETI magazin – a Nemzeti Színház ingyenes időszaki kiadványa • 2023. szeptember • XI. évfolyam 1. szám |

Főszerkesztő: Kornya István • **A szerkesztő munkatársa:** Görömbölyi László • **Fotó:** Eöri Szabó Zsolt • **Korrektúra:** Lukácsy György

| **Kiadó:** Nemzeti Színház Nonprofit Zrt. • **Felelős kiadó:** Vidnyánszky Attila vezérigazgató • **Médiaajánlat:** 30/508-4711 | **Nyomdai**

előkészítés: Inform-Line Stúdió Bt. | **Nyomás:** HTS-ART Nyomda | **Megjelenik** 6000 példányban | **Lapzárta:** 2023. szeptember 14.

Címlapon:
Blaskó Péter a GRANE című előadásban
| fotó: Jókúti György

JEGYVÁSÁRLÁS

Jegypénztár a Nemzeti Színházban

1095 Budapest, Bajor Gizi park 1.

telefon: +36 1 476-6868

e-mail:

jegy@nemzetisinhaz.hu

szervezes@nemzetisinhaz.hu

Nyitvatartás:

H-P: 10-18 óra | Szo-V: 12-18 óra, illetve
az előadások kezdetéig. Ha nincs előadás,
vasárnap zárva.

www.nemzetisinhaz.hu/jegyinformacio

PREMIER • BÁNK BÁN

- 7** Szomorújáték – Katona József és a Bánk bán
- 8** Rólunk szól • Vidnyánszky Attila
- 10** „A Bánk bánban minden szerep főszerep” • Berettyán Sándor
- 12** „Szinte az egész előadás egy tánc” • Ács Eszter,
Barta Ágnes

PREMIER

EGY, KETTŐ, HÁROM // AZ IBOLYA

- 15** Molnár Ferenc varázslatai
- 16** „Nagy hajtépés és sűrű dialóg” • Rátóti Zoltán
- 18** Gyors öröm, gyors bánat • Schnell Ádám
- 20** Szívmelengető élmény látni őket • Rácz József
- 22** Színház a színházban – Molnár Ferenc, a bennfentes szerző...

PREMIER • GRANE

(KÉPZELGÉSEK A PEER GYNT KÖRÜL)

- 25** Visszatekintés • Ibsen, Peer Gynt és a Grane nevű paripa
- 26** Triplacsavar • Blaskó Borbála

PORTRÉ • BLASKÓ PÉTER

- 29** Hős és clown, de leginkább színész

10. MITEM

- 34** „Ne vedd el a művészetben hitem” • Kulcsár Edit
- 37** A MITEM-sztori
- 38** MITEM-ajánlók: MITEM+ • Nemzeti Színház Showcase • Synergy
World Theatre Festival • 30 éves a beregszászi színház

MADÁCH-PROJEKT

- 46** Az ember tragédiája – a mi katartikus ünnepünk

A NEMZET SZÍNÉSZE

- 52** Nem a siker az egyetlen fokmérő • Udvaros Dorottya

56 HAJRÁ, FRADI, HAJRÁ, NEMZETI SZÍNHÁZ!

57 A NEMZETI SZÍNHÁZ HÍREI

58 PROGRAMAJÁNLÓ

60 HAVI MŰSOR – OKTÓBER

FOLYÓIRAT

- 62** MITEM ENGLISH, október, 2023

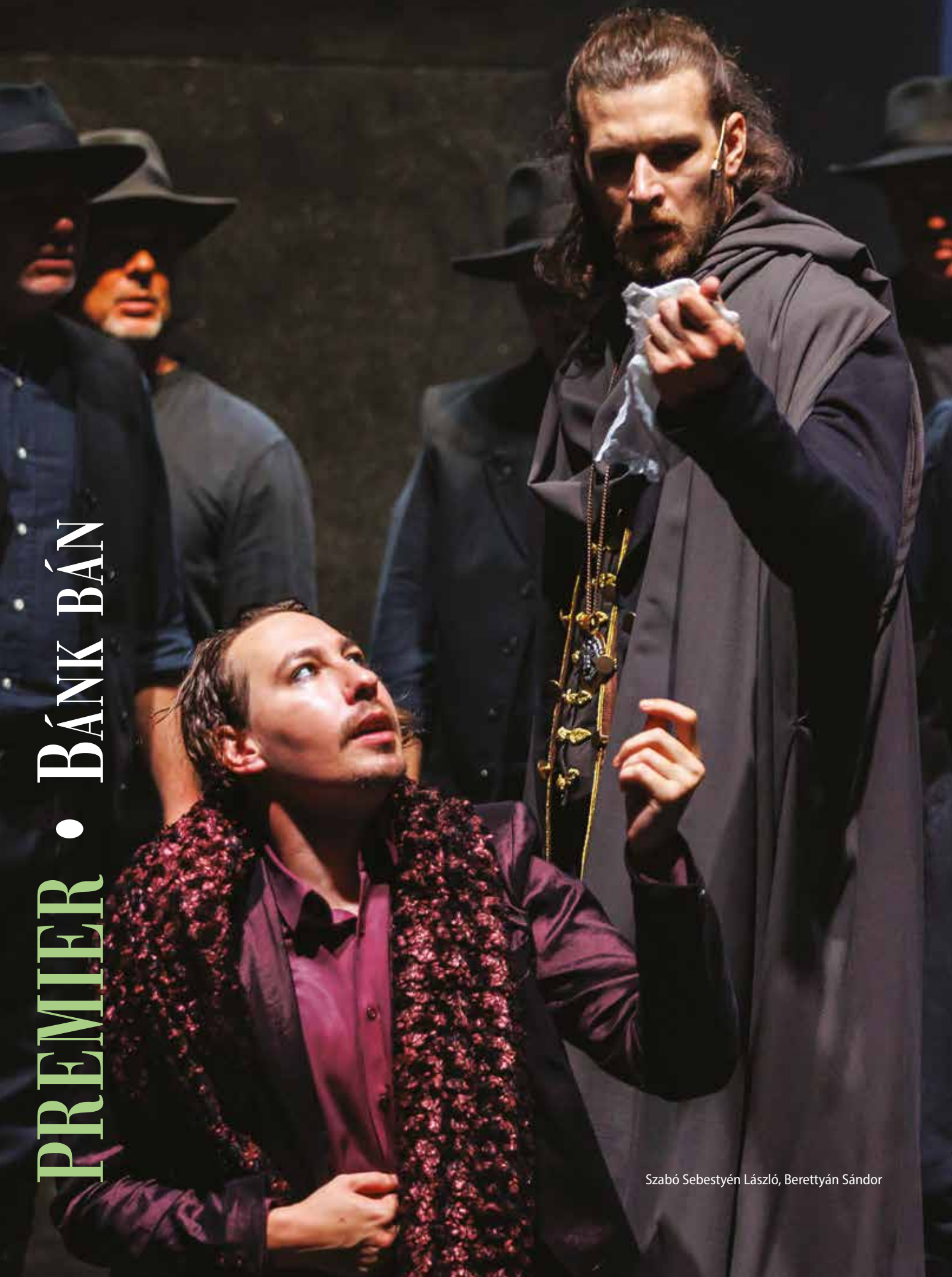

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

A Körhinta, A föltámadás szomorúsága
és az Egri csillagok című előadások támogatója
a Nemzeti Kulturális Alap.

nka
Nemzeti
Kulturális Alap

PREMIER • BÁNK BÁN

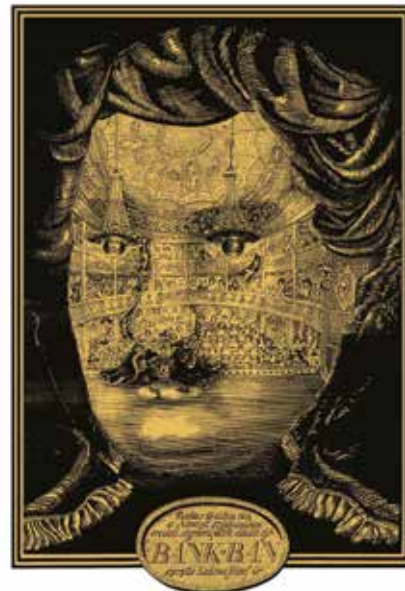

Szabó Sebestyén László, Berettyán Sándor

KATONA JÓZSEF (Kecskemét, 1791 – Kecskemét, 1830)

Iparoscsaládból származott. Gimnáziumba a pesti és a kecskeméti piaristákhoz járt, a jogot Pesten végezte. Színházi pályafutása igen rövid volt. 1811-ben csatlakozott a Második Pesti Magyar Játékszíni Társasághoz – álnéven (Békesi) volt segédszínész, fordított és lovagregényeket dramatizált. Beleszeretett Déryné Széppataki Rózába. 1815-ig, amikor a társulat feloszlott, megírta drámai műveit: *Luca széke*, *Aubigny Klementina*, *Žiška*, *Jeruzsálem pusztulása*, *A rózsza*. 1814-ben fogott hozzá a *Bánk bán*hoz.

1821-ben írta meg fontos tanulmányát: *Mi az oka, hogy Magyarországban a játékszíni Költő-mesterség lábra nem tud kapni?* Katona válasza: nincs állandó közsínház, nincs kellő nemzeti öntudat, a drámák nehezen jelennek meg nyomtatásban, cenzúra van. Jelentős költői életművet is alkotott. 1815-től ügyvédként dolgozott, 1820-ban visszaköltözött Kecskemétre, ahol 1826-ban főügyész lett. Szívizélhűdésben halt meg.

| Orosz István grafikája

„A becsületes kínoztatik. / Megostoroztatik, kipörkölik / Szemeit, s midőn minden kitelhető / Csapást kiállt, akkor törik kerékbe...

Szomorújáték

Katona József és a Bánk bán

Katona legnagyobb tragédiája (szomorújátéka) a *Bánk bán*. A szó hétköznapi értelmében is tragédia, mert a szerző életében teljesen visszhangtalan maradt. Huszonhárom éves volt, amikor a nagy műbe belefogott, és nem volt negyven, amikor meghalt, nem élhette meg az 1833-as kassai ősbemutatót.

1814-ben az Erdélyi Múzeum című folyóirat pályázatot hirdetett a kolozsvári Nemzeti Színház megnyitásakor előadandó történeti drámára, ám az eredmény kihirdetésekor, 1818-ban Katonát nem említik, de nincs egyértelmű bizonyíték rá, hogy egyáltalán beküldte volna művét. A *Bánk bánt* a jogász- és színésztárs, Bárány Boldizsár „javítja”; hibajegyzékét, találó meglátásait *Rosta* címen tartja számon az irodalomtörténet. Ez alapján volt ismert az *ős-Bánk*, amelynek kézírata csak 1913-ban került elő.

Eleinte csak egyes színészek fedezték fel a művet, amelyben remek szereplehetőségeket találtak maguknak. A kortársak közül Vörösmarty elismerte ugyan a *Bánk bán* értékeit, de kifogása volt több, Széchenyi gonosz indulatokat keltő, káros műnek tartotta a Pesti Magyar Színház előadását látva. A két világháború közötti Nemzeti korszakalkotó igazgatója, Németh Antal szerint 1848-ig „ez a siker nem a tragédia irodalmi

értékeinek a megértéséből és értékeléséből, hanem a dráma izzó nacionalizmusából táplálkozott”. A forradalmat követő elnyomás évei után, 1858-tól vált a mű a Nemzeti és más színházak repertoárjának népszerű és kötelező darabjává. 1861-ben a Nemzeti-ben mutatják be Erkel Ferenc operáját (a librettó Egressy Béni munkája). 1892-ben a bécsi világkiállítás közönsége is láthatja a Nemzeti vendégjátékát. Két évtized múltán a Nyugat nagy kritikusa, Schöppflin Aladár komoran fogalmaz: „egy emberöltőn keresztül adta a Nemzeti, becsületből, az akta-elintézés lelkiismeretes unottságával...”

A *Bánk bán* a forradalmak és az újrakezdések darabja. 1848-ban játszották először cenzúrázatlanul, március 15-én a Budáról özönlő lelkes tömeg „betört” a színházba, az előadást félbe kellett hagyni. 1945-ben és 1957-ben is a *Bánk bán*mal nyitja meg újra kapuit a Nemzeti. ’56-ban a forradalmi Színházművészeti Szövetség a *Bánk bán*mal javasolta folytatni a félbeszakadt évadot: sok vidéki nagyvárosban elő is adták szovjetellenes tüntetés kíséretében...

Katona József *Bánk bánja* (a *Csongor és Tünde* és *Az ember tragédiája* mellett) a magyar drámairodalom csúcsa, a Nemzeti számára „kötelező”: tucatnyi rendezésben és kiváló szereposztásban került színre már a Nemzetiben az 1839-es premier óta.

Berettyán Sándor, Barta Ágnes

Szabó Sebestyén László, Herczegh Péter

Rólunk szól

Vidnyánszky Attila rendező

Shakespeare-i sodrású mű, amely életünk legalapvetőbb, máig érvényes kérdéseit veti fel. A *Bánk bán* eleven figurákon keresztül teszi átélhetővé a nagy történelem eseményei között útját kereső, esendő ember sorsát – fogalmaz Vidnyánszky Attila, aki 2002 óta háromszor rendezte meg a darabot a Nemzetiben, készített belőle tantermi előadást is, és négy verzióban állította színpadra Erkel Ferenc operáját. Kulcsmondatok és -gondolatok.

AKÁR SHAKESPEARE

”A *Bánk bán* zseniális alkotás, a leginkább színpadra írt mű nagy klasszikusaink – a *Csongor és Tünde* és *Az ember tragédiája* – között. Katona József tudta, értette, érezte, hogy mi a színpadi hatás. Az egyik legnagyobb drámaírói érény, amikor a téma, a tézis, az üggy, a mondandó a drámai cselekmény színpadi energiájává alakul. Ahogyan Shakespeare, Katona sem csak filozofál. Ma is érvényes, magával ragadó, átélhető, végsőkéig feszített konfliktusokból építi fel a drámai kompozíciót. Nagyon személyessé, zsigerből játszhatóvá tudta megírni a figurákat, akik a nézőből együttérzést, megvetést, szeretetet váltanak ki, akiknek a sorsával azonosulni tudnak, vagy éppen elutasítják.

NAGY KÉRDÉSEK

”Egy mű attól válik klasszikussá, azért nem hull ki az idő rostáján, mert minden korban élő és eleven alanyként alkalmas arra, hogy színre vivői az őket aktuálisan érintő nagy kérdéseket, dilemmákat vegyék górcső alá. A *Bánk bán* ilyen.

Mert Katona valami általános emberi témára bukkant ebben a történelmi sztoriban. A néző számára átélhetővé tudta tenni, ahogyan az egyes ember a történelemben cselekszik vagy sodródik, ahogyan változtatni akar, és ahogyan ez a történelem, a sors a maga igazságát képviselő embert felőröli, megsemmisíti, de fel is emelheti.

Ott lüktet a drámában évezredes Kelet és Nyugat közé szorultságunk, „köztes” létünk életérzése (ami így vagy úgy igaz a „Köztes-Európa” többi népére is): a magunk okozta, mások által ránk kényszerített történelmi konfliktusaink örök ismétlődése, meg nem értettségünk, jogos és vélt sérelmeink, büszkeségünk, kisebbségi komplexusaink és dacunk. Kibékíthetetlenségünk a világgal.

Ám Katona mindezt nem didaktikusan teszi. A szerelem, a csábítás, a házasság, a féltékenység, a hazaszeretet, a hatalom, a politika megannyi szálából sző megrendítő történetet úgy, hogy *Bánk bán* életigazságának a drámáját és katarziszt állítja a középpontba. Katona műve lehetőséget ad arra, hogy ebből a személyes nézőpontból vizsgálhassuk a drámában felvetett örök emberi kérdéseket és sajátosan magyar viszonyunkat a világhoz.

ÉRZETEK

Amikor 2002-ben először rendeztem meg a *Bánk bánt*, az az érzet munkált bennem, hogy a világ változóban van. 2017-ben, amikor legutóbb színre állítottam, a képlet már így szólt: a világ gyökeresen és visszavonhatatlanul megváltozott. Mára újra felerősödött bennem a bizonytalanság érzése. Politikai, környezeti, gazdasági válságok követik egymást, világnézetek és hadseregek csapnak össze. Szorongás, félelem van bennünk. A jövőnk, a gyerekeink sorsa iránti aggodalom uralja a szívünket. Többek között ezért döntöttem úgy, hogy a magyar színházi hagyománytól eltérően a *Bánk bán* főszerepeit ezúttal nem érett színészek alakítják, hanem a fiatalabb korosztály képviselői. Számukra a jelen alakulásának tétje mindennél fontosabb – még van bennük naivitás, lendület és hit, és még előtte állnak egy sor harcnak és kudarcnak, amely majd megkeményíti őket. Ők a legerősebbek és a legkiszolgáltatottabbak.

Nekünk, magyaroknak pedig megint újra kell gondolnunk ebben a világban a bennünket ezer éve feszítő kérdéseinket megosztottságról, széthúzásról, gyűlöletről, amit nemzedékek nemzedékekre örökítenek. Mi történik a világban? Velünk? Kinek az érdekét szolgálja mindez? Hogyan viszonyulhatnak a fiatalok elődeik újra és újra teremtődő konfliktusaihoz?

FIGURÁK ÉS TÉMÁK

Katona drámájában minden figurának nagyon erős igazsága van – ez is a nagy művek sajátja. És olyan „témák” mozgatják őket, mint a hűség és a megbocsátás kérdése férfi és nő között, a köz- és a magánélet konfliktusa, a hazaszeretet... Bánk sorsa áll a történet középpontjában, akit ezek a dilemmák feszítik.

Az évek során egyre fontosabb lett számomra a király, II. Endre gesztusa, aki a feleségét meggyilkoló Bánknak megbocsát: az ingyen kegyelem gesztusát gyakorolja. Ez a politikai (uralkodói) gesztus – ma már így látom – a mű egyik kulcsa. A király nem írtja ki hetedíziglen Bánk családját, ahogy a politikai logika (és a kor szokása) diktálná, hanem a haza érdekét tekinti: a béke érdekében megkegyelmez Bánknak. Katona gondolkodásmódja szerint a királyságnak, az uralkodásnak van metafizikai dimenziója. Ha ezt nem értjük, akkor nem érthetjük a Katona által teremtett figurák motivációját sem: Petúr indulatát, Bánk tettét, Endre megbocsátását.

De Gertrudisnak is van igazsága: idegenként talán próbálja is megérteni ezeket a magyarokat, és a tördőfés pillanatában a következő kétségbeesett és őszinte szavakat mondja: „Hol vannak a gyermekeim?” Történelmünk egyik leggyűlöltebb történelmi alakja, az idegen Gertrudis gyerekei a haza jövőjét jelentik, hiszen köztük van a második honalapító IV. Béla és Szent Erzsébet...

De ne feledjük Biberachot sem, a lézengő rittert, vagyis a szerencselovagot. Mert miközben manapság értékrendek és világnézetek ütköznek össze az országban, és vannak, kik ezen eszmékben hisznek és cselekedni is készek, olyanok is vannak (nem kevesen), akik azt mondják: „Ott van a haza, Hol a hazon” és „most jobb lesz tartani... a magyarsággal”. Csak ismételnem tudom, amit 2017-ben nyilatkoztam: azt látom, hogy ma a politikai elit, és azt se félek kimondani, hogy az értelmiségi elit nagy része – ha nem is a biberachi tudatossággal –, de mégis e képlet jegyében működik. Katona rendkívüli érzékkel megírta, milyen végtelenül egyszerű mozzanatrugója van az emberi cselekedeteknek: az érdek.

A TÉT

Minden *Bánk bán*-rendezésemnek, így a mostaninak is az a tétje, tudunk-e korszerű színházi nyelven magunkról beszélni, önmagunk helyzetét Katona időtálló művén keresztül, ámitások és vágyvezérelt gondolkodás csapdait elkerülve őszintén vizsgálni. Tét, hogy hasson a mű, hogy önök, nézők – felnőttek és diákok (akik talán nagyot ásitanak egy régies szövegű kötelező irodalmi mű hallatán) – a színházban megérezzék Katona alakjainak és sorsának időtlen és aktuális energiáit, a végkifejlet katarziséját.

Katona József:

Bánk bán

Bánk bán – BERETTYÁN SÁNDOR | Gertrudis – ÁCS ESZTER | Melinda – BARTA ÁGNES | Ottó – HERCZEGH PÉTER | Biberach, egy lézengő ritter – SZABÓ SEBESTYÉN LÁSZLÓ | Bendeleiben Izidora, türingiai leány – SZÁSZ JÚLIA | II. Endre – BERETTYÁN NÁNDOR | Tiborc – KRISTÁN ATTILA | Petúr – MÉSZÁROS MARTIN | Mihál – RUBOLD ÖDÖN | Simon – SZÉP DOMÁN | Myska – MADÁCSI ISTVÁN | Meráni urak – BORDÁS ROLAND, HORVÁTH MÁRK | Királyi gyerekek nevelője – NAGY MARI, VARGA JÓZSEF, VIDA GÁBOR

Továbbá mint vendégek: Magyar urak – GÉMESI ZOLTÁN, HAJDU ÁDÁM, HORNYÁK ISTVÁN, LATABÁR ÖCSI, PALLYOV ATTILA, TABA CSABA, VARGA PÉTER | Meráni hölgyek – BODOR-JÓÓ RENÁTA, GULYÁS ANNA | Szövőnők – BALOGH EDINA, KISS IZABELLA, KOSINA MÓNICA | Bánk bán kislánya – HEGEDÜS DONÁT DORIÁN | Gertrudis gyermekei – BOGNÁR HELÉNA, KALMÁR GERGŐ, MENYHÁRT BOGLÁRKA, SZENTKERESZTY CSONGOR

Jelmez: Berzsenyi Krisztina // Súly: Kónya Gabi // Ügyelő: Csaszttvan András, Dobos Gábor // Rendezőasszisztens: Herpai Rita

Rendező: VIDNYÁNSZKY ATTILA

mikor? hol?

Premier: 2023. szeptember 3. – Nagyszínpad

További előadások: október 16. – 19 óra, október 17. – 11 óra

Berettyán Sándor, Ács Eszter

„A Bánk bánban minden szerep főszerep”

Berettyán Sándor – Bánk bán

Alig múlt harminckét éves, és nem akármilyen történelmi alakot, Bánk bánt formálhatja meg Katona József halhatatlan remekművében. Berettyán Sándorral beszélgettünk többek között Bánk bán személyiségéről, önmagával és a világgal folytatott küzdelmeiről.

Mikor találkozott először a *Bánk bánnal*?

– A legelső élményem nem az iskolai irodalomórához köthető. A *Bánk bánt* nagyoperaként vitték színre Vidnyánszky Attila rendezésében Debrecenben, ahol középiskolába jártam, azt néztem meg. Lenyűgözött. A Csokonai Színházba volt bérletünk, ezért évente hat-hét előadást láttunk, majd a drámatörténet órán megbeszéltük a darabot, mit és hogyan csinált, oldott meg a rendező, milyen effekteket használtak, milyen formai követelményeknek kellett megfelelni és így tovább. Olyan alaposan kiveséztük a tárgyalt művet, hogy nagy hasznomra volt az órákon szerzett ismeret a későbbiekben. Az évek során számtalan *Bánk bán* előadást láthattam, kezdve a színhá-

zi bemutatóktól a néhány szereplős tantermi előadásokig bezárólag. Nem túlzok, eddigi életemben ezt a művet néztem meg legtöbbször.

Aztán egyszer csak azzal szembesült, hogy Berettyán Sándor neve mellett szerepel: Bánk bán. Mit érzett?

– Örültem természetesen, aztán elfogott a harci idegesség...

Mintha készült volna rá. Álomszerep?

– Igen, folyamatosan szembejött velem a mű, nem térhettem ki előle. Akárhányszor láttam, azt éreztem, hogy mindegyik nagyon jó szerep. Valamennyinek megvan a maga szép-

„A tragikus vég elkerülhetetlen. Bánk elveszti a szerelmét, a hazájáért gyilkossá válik és elbukik – ez nem kis áldozat.

sége, kihívása, a kisebb szerepek is kiválóak. Összességében az a meglátásom, a *Bánk bán*ban minden szerep főszerep, mindenki fontos pozíciót tölt be a darabban. Az összes szereplő valami olyat csavar a történeten, hogy az kihagyhatatlan. Különösebben soha nem vágyakoztam álomszerepekre, soha nem motoszkált bennem, hogy Őristen, de szeretném ezt vagy azt eljátszani! Inkább egyes helyszínek foglalkoztattak, például szerettem volna Csíksomlyón vagy a debreceni főtéren színpadra lépni, nagy szerencsém, hogy mindkettő megadatott a *Csíksomlyói passió* előadásával.

Az „elődök” nem zavarták? Nemrég éppen a Nemzetiben ugyancsak Vidnyánszky Attila rendezésében volt látható a darab.

– Mátray László volt Bánk – nagyszerű alakítás. Szerettem azt az előadást. Amikor ehhez a mostani verzióhoz nekikezdünk, igyekeztem ezt az élményt kizárni. Vidnyánszky Attila ügylet arra, nehogy ugyanabba a mederbe kerüljek, segített abban, hogy más utakon jussak el a figura lényegéhez.

Nem okoz nehézséget a darab nyelvezete?

– Egyszerű volt befogadnom a szöveget. Amikor a szövegek könyv is a kezemben volt, minden egyes felvonásnál újraolvastam az eredetit, és volt néhány rész, ahol a Nádasdy Ádám-féle prózai változatba is belenéztem. Régies Katona nyelve, ez kétségtelen, de nem osztom azt a véleményt, hogy a *Bánk bán* nehezen érhető vagy egyenesen érthetetlen. Megvan a maga szépsége, és van, amikor tényleg nem adja magát könnyen, de a színház éppen ezért jó. A színészi játék, a színpadi jelenetek ugyanis túllendítik a nézőt ezeken a nehézségeken, és segítenek megérteni az indulatokat, érzelmeket, a szereplők motivációit és viszonyait.

Lelkileg-szellemileg milyen felkészülést vár el Bánk bán szerepének megformálása?

– Ahogy említettem, erős ismerettel rendelkeztem a darabról. A meglévő tudást felfrissítettem, többször újraolvastam a művet, utánajártam a történelmi háttérnek, hogyan, miképpen alakult ki a Gertrudis-kultusz, milyen királyné volt...

Hatott annyira a személyiségére a szerep, hogy egy-egy élethelyzetben Bánk bán fejével gondolkodott?

– Bánk bán fejével épp elég a próbateremben és a színpadon gondolkodnom. A privát életemben nem csíptem magam

fülön, hogy valamire a szerepből adódóan reagáltam. Igaz, lelkiileg közel áll hozzám Bánk bán alkata, ebben az értelemben fedezek fel vele rokonságot.

„Megterhelő” személyiség Bánké?

– Határozottan. Egyrészt borzasztó felelősséget ruházott rá a király, másrészt Bánk bán a hazájáért küzd és harcol, majd bukik el. Elveszíti Melindát, ő maga összetör, és olyan áldozatot kell hoznia, amiben ugyan a közjó, a nemzet győz, de ő vereséget szenved.

Találni Bánk bán döntései közt olyat, amivel nehezen barátkozott meg?

– Egyetlen nehezen értelmezhető momentumot emelnék ki. A gyilkosság után vagyunk, és Katona József a következő mondatot adja Bánk szájába: „Gertrúdisod holt tetemére vágom a hatalom jelét.” Végig azon vívódik, hogyan oldható fel a dilemma a király iránti hűség és a királynő tettei iránt táplált ellenszenv között, hogyan menthető meg a haza. Majd ott van a kezében a királytól kapott hatalom jelképe, amit nem szokás „hajigálni”, és ő erre a tetre szánja el magát. Szerintem az „igazi” Bánk bán alkatától ez távol áll, pusztán Katona drámai túlzásának tartom.

Mert Bánk bán eredendően törvénytisztelő ember...

– Én inkább úgy fogalmaznék, hogy erkölcsisztelő. Hallja és látja a nép bajait, ebből kifolyólag szembesül azzal, hogy az országban nem mennek jól a dolgok, és valamit tenni kell, de nem úgy, ahogy Petúr és a király ellen összeesküvők akarják. A király távol van, és ő, Bánk az egyetlen ember, aki rendet tehet.

A görög drámák sorsszerűségét idézi Bánk bán élete, ahogy eljut a végpontig?

– Azt hiszem, hogy nagyon is. Ahogy megyünk előre a történetben, annyi zavar támad a rendszerben, hogy a tragikus vég elkerülhetetlen. Bánk elveszti a szerelmét, a hazájáért gyilkossá válik és elbukik – ez nem kis áldozat. Fontos, hogy a valóságos történelmi alakok körülbelül velünk, játzókkal egyidősek voltak, de Katona művében sem „szakállas aggastyánok” vitája játszódik, hanem vitális, erős fiatal emberek kerülnek nagyon súlyos, drámai helyzetekbe, köz- és magánéleti válságokba. Izgalmas, hogy mi, harmincas éveink elején járó, a szabad világba született fiatalok hogyan értelmezzük a nyolcszáz évvel ezelőtti emberek kétségeit, vágyait, harcait.

Melinda a merániak között – Vida Gábor, Herczegh Péter, Horváth Márk, Barta Ágnes, Ács Eszter, Gulyás Anna, Bordás Roland

„Szinte az egész előadás egy tánc”

Ács Eszter – Gertrudis, Barta Ágnes – Melinda

A Bánk bánban Gertrudis és Melinda szerepe komoly kihívás elé állítja a színésznőket. Katona József darabjában mindkét nő máshogyan áldozat. Az alakokat megformáló Ács Eszterrel és Barta Ágnessel beszélgettünk.

Katona drámája középiskola óta elkíséri az embert. Most a magyar irodalom két nagy női szerepével szembesülnek.

ÁCS ESZTER: Én Vidnyánszky Attila előző *Bánk bán* rendezésében is játszottam, mint Izidóra. Emlékezetes, meghatározó élmény volt számomra az akkori előadás, ezért kíváncsian vettem bele magam ebbe az új munkába, ezúttal mint Gertrudis. Mint mindig, most is izgalommal vártam, hogy milyen kihívásokat tartogat a feladat és érdeklődéssel figyeltem, hogyan épül fel az új rendezés.

BARTA ÁGNES: Előtte is ott lebegnek a korábban látott rendezések. Nem kis feladat, hogy színpadra lépve, amennyire

lehetőséges, hátunk mögött hagyjuk a bennünk létező Bánk bán-előadásokat. Őszintén mondom, a mostani életem egyik legnehezebb szerepe. Azt, hogy hogyan sikerült, hogy mennyit értettem meg valójában a szerepből, majd az idő dönti el.

Ács Eszternek is szüksége van időre, hogy elégedett legyen.

ÁCS ESZTER: A színészi lét rengeteg szépsége mellett sokszor megterhelő is, mert örökké a hiányérzetünkkel küzdünk. Az ember minden előadás után érzi, hogy mik voltak a hiányosságai, hol hibázott és mit kellett volna másként tennie. A hatalmas pályát befutott Töröcsik Mari mondta mindig: „volt öt-hat

estém”, amire elégedetten tekint. Ez a gondolat nagyon pontosan tükrözi azt a folyamatos útkeresést, amit a színészi pálya jelent.

BARTA ÁGNES: Ha visszagondolok az első szerepeimre, azt hiszem, most már pontosabban látom, hogy mit csinálhattam volna jobban, hol kellett volna mélyebbre ásni, milyen összefüggéseket nem láttam még meg, mire nem voltak meg még a kellő eszközeim. De mindig a lehető legjobb tudásom szerint igyekszem dolgozni.

Miből merítenek erőt?

ÁCS ESZTER: Egy repertoárszínházban feszített a tempó, sokféle előadást játszunk, van, hogy reggel próbálunk egy új darabot, délután felújító próbázunk és este lejátsszuk az előadást. Ebben a rendszerben a hit megtartása rendkívül nehéz, de úgy gondolom, van egy alapvető hivatástudat, ami nem hagyja nyugodni az embert.

A rendező, Vidnyánszky Attila az osztályfőnökük volt, sokat dolgoztak már vele. Most mivel lepte meg a színészeit?

BARTA ÁGNES: Az előadásban sok és kötött, koreografált mozgásunk van – bár ezt meglepetésnek nem nevezném.

Ez hathat bénítóan és ijesztően, viszont úgy érdemes hozzáállnunk, hogy a rendező kívánta forma belakása, kitöltése a fontos. Ha elfogadjuk a kereteket, azon belül kell megtalálnunk a szabadságunkat – így építkezünk a szerepünkkel.

ÁCS ESZTER: Szinte az egész előadás egy tánc.

Gertrudis a magyar köztudatban az egyik legellentmondásosabb történelmi alak. Eszter próbálta megérteni az ő álláspontját?

ÁCS ESZTER: Nem az az érdekes, hogy pozitív vagy negatív a figura, amit játszom. Azt a kérdést kell tisztáznom magamban, hogy mi motiválja a karaktert, hiszen a saját szempontjából mindenkinek igazsága van. Úgy vélem, hogy Gertrudis hihetetlenül erős nő és ennek pontosan a tudatában van. Emellett szerető anyja és feleség. Viszont amikor hatalmat kap, nem is akármilyet, idővel kicsúszik a kezéből az irányítás. Talán ez az ő tragédiája, hogy a hatalom mámorában észre sem veszi, hogy minden határt átlépett.

Ahány olvasat, annyi féleképpen értelmezhető Melinda alakja. Egyes vélemények szerint magát az eseményeknek alárendelő áldozat, mások szerint, ameddig bír, ellenáll.

Ágnes melyikkel értene egyet?

BARTA ÁGNES: Sokáig abban a tudatban voltam, hogy Melinda „klasszikus” naiva szerep. Ahogy egyre jobban megismertem és megértettem őt, reakcióit, rájöttem, hogy okos, bátor nő, önálló személyiség. Képes nagy áldozatokra a férjéért, Bánkért, ellent mer mondani Gertrudisnak is. Bizonyos helyzetekben, például egy ilyen hatalommal szemben akkor sem lehet nyerni, ha mindent jól csinál az ember. Eszköz lett a hatalmi harcban, ez az ő tragédiája. Tragédia pedig akkor is történhet bárkivel, ha mindent jól csinál. Szomorú tanulság.

A hétköznapi nézőt mindig izgatja, vajon a színpadról lelépve kísérti a szerep a színészt?

BARTA ÁGNES: Nálam ez alkati kérdés. Eddig még nem volt olyan szerepem, amit „hazavittem” volna. Inkább úgy van ez, hogy ha érzem, aznap valami rajtam múlt, miattam csúszott el és nem jött össze, akkor a bűntudatot a színházon kívül is hordom, és ezt nehezen viselem.

ÁCS ESZTER: Én is hasonlóan vagyok ezzel. Számomra az igazi profizmus, ha valaki annyira birtokában van a tehetségének, hogy tökéletesen tudja irányítani és használni azt...

Berettyán Sándorral, Ács Eszterrel és Barta Ágnessel az interjúkat készítette: AYHAN GÖKHAN

| fotó: Eöri Szabó Zsolt

PREMIER • EGY, KETTŐ, HÁROM • AZ IBOLYA

Próba közben – színészgenerációk találkozója

Molnár Ferenc

Egy, kettő, három

Norrison – SCHNELL ÁDÁM | Titkár – BODROGI GYULA | Dr. Faber – KRISTÁN ATTILA | Gróf Dubios-Schottenburg – TÓTH LÁSZLÓ | Félix – RÁCZ JÓZSEF | Dr. Pinsky / Főszabász – SZÉP DOMÁN

valamint Színház- és Filmművészeti Egyetem hallgatói: Antal – HOLLÓ PATRIK ALBERT / STEENHUIS RAUL | Lydia – VARGA ANNA ZSÓFIA / REITER ZITA | Kuno kisasszony – DOMOKOS ÉVA LILI | Brasch kisasszony – STAURÓCZKY ÉVA | Posner kisasszony – SZALMA LENKE | Petrovics kisasszony – LÁSZLÓ REBEKA / BUBIK RÉKA | Lind kisasszony – REITER ZITA / VARGA ANNA ZSÓFIA | Divatárus / Károly – FÜLÖP TAMÁS m. v. / CSIKÓS MÁTÉ | Osso – FICSOR MILÁN | Ciring – BANGÓ ERNEST | Dr. Wolf / Kristián – STEENHUIS RAUL / HOLLÓ PATRIK ALBERT | Szolga – NAGY BOTOND

Díszlettervező: Székely László // Jelmeztervező: Tordai Hajnal // Zeneszerző, dramaturg: Verebes Ernő // Ügyelő: Lovass Ágnes // Súlygó: Gróf Katalin // Rendezőasszisztens: Trimmel Sándor Ákos

Rendező: RÁTÓTI ZOLTÁN

Szabadtéri bemutató: 2023. augusztus 16. – Gyulai Várszínház | **PREMIER** a Nemzeti Színházban: 2023. szeptember 26.

Az ibolya

Igazgató – KRISTÁN ATTILA | Szolga – RÁCZ JÓZSEF

valamint a Színház- és Filmművészeti Egyetem hallgatói:
Zeneszerző – FICSOR MILÁN / CSIKÓS MÁTÉ | Roboz kisasszony – DOMOKOS ÉVA LILI | Márkus kisasszony – REITER ZITA / VARGA ANNA ZSÓFIA | Rakolnoki kisasszony – SZALMA LENKE | Thúz kisasszony – STAURÓCZKY ÉVA | Széll kisasszony – VARGA ANNA ZSÓFIA / REITER ZITA | Ilonka – BUBIK RÉKA / LÁSZLÓ REBEKA

Hangfelvételtől közreműködik Udvaros Dorottya és Rátóti Zoltán

a két egyfelvonásos a Nemzeti Színház és a Gyulai Várszínház közös produkciója

Budapest, 1878 – New York, 1952

Jogot tanult Genfben, újságíró lett Budapesten. Első színdarabját (A doktor úr) 1902-ben mutatták be. 1907-ben volt Az ördög premierje, ez hozta el számára a színpadi világsikert, amely élete végéig elkísérte, többek között olyan slágerdarabok révén, mint a Liliom, A testőr, a Játék a kastélyban, Az üvegcipő. . . A Pál utcai fiúk az egyik legismertebb és legnépszerűbb regénye.

Nagyvilági életet élt, nőcsábászként ismerte Pest, híres és viharos házasságai voltak Vészi Margittal, Fedák Sárival és Darvas Lilivel. Depresszióval küszködött egész életében, de az utolsó pillanatokig megszállottan írt. Műveivel jól keresett – Csekkspirinek gúnyolták irigyei. 1937-ben járt utoljára Pesten, 1940 januárjától haláláig a New York-i Plaza Hotelben lakott.

Molnár Ferenc varázslatai

„Varázsos, nagyszerű ember, akiről hirdetve hirdettem (...), hogy nyolcvan író lakik benne s hogy nyolcvanszor többet adhatna, mint ad” – írta Ady Endre Molnár Ferencről a Nyugat folyóirat 1910-ben megjelent 24. számában. A költő nem vette sorra a pályatársban rejtőzködő írókat, de ha összeszámolnánk, hogy hány műfajban, hányféle stílusban alkotott Molnár, hosszú lenne a lista.

Újságíróként írt riportokat, jegyzeteket, tárcákat, karcolatokat, esszéket, haditudósításokat, de még gyerekeknek szóló mesés történeteket is. Az első regénye, *Az éhes város* 1901-ben jelent meg, és ugyanabban az évben készült el a 15 éves lány tragikus szerelmét elbeszélő *Egy gazdátlan csónak története* című kisregénye is. A következő évben, 1902 novemberében nagy sikert aratott a Vígszínházban bemutatott bohózata, *A doktor úr*.

Az egyik legjelentősebb, legolvasottabb, számtalan nyelvre lefordított műve, *A Pál utcai fiúk* 1906-ben folytatásokban jelent meg a Tanulók Lapja című ifjúsági folyóiratban, majd a következő évben a Franklin Társulat kiadta könyvként is. Az eredeti mű alapján készültek filmfeldolgozások, színpadi adaptációk, zenés átiratok.

Molnár Ferenc drámái is hamar népszerűek lettek itthon és külföldön egyaránt. Így például 1907-ben megvolt *Az ördögök* ősbemutatója a Vígszínházban, 1908-ban már New Yorkban is láthatta a közönség. Leghíresebb színdarabja, a *Liliom* az 1909-

es vígszínházi ősbemutatón ugyan megbukott, de két évvel később, a bécsi premier után tombolt a közönség. A második vígszínházi bemutatón 1919-ben – a címszerepben Csontos Gyulával – itthon is hatalmas siker lett. A háború után sorra írta újabb és újabb színpadi műveit. *A battyú* című drámájának párizsi bemutatóját követően 1927-ben Becsületrenddel tüntették ki.

Világhírét leginkább annak köszönhetette, hogy jól ismerte és hasznosította a „pièce bien fait”, a „jól megcsinált színdarab” dramaturgiai szabályait. Könnyed szórakozást jelentettek a magánéleti témákat feldolgozó, pontosan megszerkesztett, fordulatos történetek, humorosan megfogalmazott pergő dialógusok. Molnár Ferenc bírálói közül sokan felszíneseznek, iparos munkának tartották ezeket a színpadi műveket. De az újra és újra fellángoló viták lassan értelmetlenné váltak. A színházak műsorán ma is rendszeresen szerepelnek a szerző alkotásai.

Az ibolya, a színikazgató irodájában játszódó komédia első bemutatója 1921-ben a Magyar Színházban volt. A bankigazgató irodájában történő férjfaragó bravúrt bemutató *Egy, kettő, három* című egyfelvonásos 1929-es ősbemutatójakor a *Marsall* volt a Vígszínházban játszott másik Molnár-egyfelvonásos, de aztán változott a párosítás. Ma már az is hagyományosnak mondható, hogy együtt szerepel a színházak műsorán az *Egy, kettő, három* és *Az ibolya*.

„Nagy hajtézés és sűrű dialóg”

Rátóti Zoltán rendező

Egyetemi gyakorlatnak indult, színházi előadás lett belőle. Együtt játszanak benne leendő és tapasztalt színészek. Molnár Ferenc két egyfelvonásos vígjátéka, az Egy, kettő három és Az ibolya igazi színészparádét ígér. Nemzedékek együttműködéséről, szerepcsemegékről, színpadi törvényekről és kedvenc mondatokról is beszélgettünk Rátóti Zoltán rendezővel.

Kezdjük a fiatalokkal! Külön érdekessége a két előadásnak, hogy abban együtt játszanak a Nemzeti Színház színészei és a Színház- és Filmművészeti Egyetem hallgatói.

– Ennek története van... A Színház- és Filmművészeti Egyetemen Szarvas Józseffel közös osztályunkban a másodéves hallgatóknak vettem elő tananyagként Molnár Ferenc *Az ibolya* című művét, hogy aztán abból vizsgaelőadás szülessen. Az olvasópróbák után már a jelenetek kitalálásával foglalkoztunk, amikor jött a felkérés, hogy „igazi” színházi produkció szülessen. Vidnyánszky Attila feltette a kérdést: el tudnánk-e készíteni az előadást úgy, hogy a darab mellé választanánk még egy Molnár-felvonásost, mindkettőt bemutatnánk Gyulán, ahol

minden évben szerepel a Nemzeti Színház egy új előadással, és az új évadtól pedig a produkció bekerülne a Nemzeti műsorába.

Mi volt a válasz?

– Mondtam, hogy ez merész vállalkozás, de úgy éreztem, hogy az egyetemisták már felkészültek és érettek annyira, hogy megpróbálhatjuk. Nagyon szerteágazó képzést kaptak eddig: Shakespeare-től kezdve Csehovon át a legfajsúlyosabb színdarabokkal foglalkoztak. Az előző tanévben én a polgári színjátszás felől közelítettem, László Miklós, Barta Lajos és Herczeg Ferenc-színdarabokból adtam nekik feladatokat, szóval kellő alapozást kaptak Molnár Ferenc színreviteléhez.

Schnell Ádám, Rátóti Zoltán és Bodrogi Gyula

Azért mégsem lehetett egyszerű az egyetemi próbatermekből a „világot jelentő deszkákra” lépni...

– Változtatni, gyorsítani kellett a menetrenden. Az egyetemen megszokott heti egy-két alkalommal zajló közös munkáról átálltunk a napi színházi tempóra. Természetesen az idősebb szerepeket – amelyeket az egyetemen hallgatók alakítottak – most már a színház színészei játsszák. A fiatalok a főbb szerepekben kettős szereposztásban lépnek színpadra.

Mikor találkoztak először a színészek és az egyetemisták?

– Május végén kezdtünk el próbálni a Nemzetiben. Rajtam kívül a darabban szereplő Rácz Józseffel is ismerősként találkoztak, hiszen ő is tanította őket az egyetemen – ez talán jelentett számukra némi könnyebbséget. De munka közben láttam rajtuk az összeszedettséget, a koncentrációt, a kiváló művészpартnerек iránti tiszteletet. Tudták, hogy itt most már „éles helyzetben” vannak, más tétje van minden megszólalásuknak.

Hogyan fogadták az egyetemistákat a színészek?

– A pályám alatt mindig azt tapasztaltam, hogy a társulat régebbi tagjai számára üdítő pillanat, amikor tehetséges fiatalokkal találkozhatnak, velük együtt hoznak létre egy új produkciót. Ez most is pontosan így történt – hálás vagyok a kollégáknak, hogy a legnagyobb türelemmel és nyitottsággal fordultak a színököndökhöz felé.

Az Egy, kettő, háromban Norrison vezérigazgatónak mindössze egy óra áll rendelkezésére, hogy úriembert faragjon a taxisofőrből. Az *ibolya* a mogorva színházigazgató és a „segédszobret” Ilonka története. Hogyan választotta ki a színészeket?

– A bankigazgató szerepe szinte kiáltott Schnell Ádám után! Nagy adomány, hogy Bodrogi Gyula elvállalta a Titkár szerepét, amely bár nem főszerep, de az ő jelenléte azzá teszi. Rácz József mindkét darabban játszik. Az *ibolyában* a színházigazgató szerepe tökéletesen megfelel Kristán Attila habitusának. Az *Egy, kettő, háromban* egy pici szerepet alakít, ott a humoros, bohóc oldalát tudja megmutatni, amelyből átvitt *Az ibolyába* is. Az előző rendezésben nagyon jól dolgoztunk együtt Tóth Lászlóval, örültem, hogy neki is jutott szerep. Szép Domán az *Egy, kettő, háromban* kapott feladatot, szeretem a humorát. A kis szerepek is csemegék a színészeknek. Molnár nagyon érti a színpadi törvényeket, remekül építi fel a darabjait.

Mindkét darabból több tévéfilm is készült. Újranezta, látta ezeket?

– Emlékszem Eszenyi Enikőre *Az ibolyában*. Márkus Lászlót a bankigazgató szerepében talán még főiskolás koromban láttam. Most szándékosan nem néztem újra a felvételeket. 2014-ben már rendeztem ezt a két egyfelvonásost a kaposvári Csiky Gergely Színházban. Nem azért vettem elő ismét a darabokat, hogy újraálmodjam a kaposvári előadást, hanem mert vonzódok Molnár figuráihoz. Rajongok a műveiért, ezért is sajnálom, hogy én csak egyszer játszhattam: Benedek Miklós rendezte Szolnokon *A hatyút*, amelyben Albert herceg szerepét osztotta rám. Mellékszál, de fontos figura, nagyon szerettem. Akkor is éreztük, hogy a közönség éhezik Molnár műveire. Nála szellemesebben fogalmazni aligha lehet.

Van kedvenc Molnár-mondata?

– Nemcsak szórakoztató, de komoly morális mondatok is elhangzanak, például az *Egy, kettő, három* végén: „az, amit maga az emberiségnek nevez, az szégyellje magát”. Az előzmények ismerete nélkül ez csak egy negatív, szomorú mondatként hat, de valójában a lényeg összefoglalása. Nagy kedvencem, amikor a bankigazgató rászól a fiúra: „Ne avatkozzék a saját dolgaiba”. Vagy amikor azt mondja: „Ja, fiam, hová lenne egy bankigazgató mesék nélkül?”. És *Az ibolyából* a szállóigévé vált mondat: „Nőies verekedés volt, nagy hajtépés és sűrű dialóg”.

„Mér’ szokja az ember megverni a direktornét?”

– Igen, igen! Ezeket a mondatokat nem lehet megunni.

Szalma Lenke, Stauróczy Éva, Nagy Botond, Schnell Ádám

Gyors öröm, gyors bánat

Schnell Ádám – Norrison bankigazgató

Norrison bankigazgató családjánál egy dúsgazdag amerikai lány vendégeskedik. A lány titokban házasságot kötött egy taxisofőrrel, és már a baba is úton van. Norrisonnak egy óra áll rendelkezésére, hogy a fiúból megfelelő úriembert faragjon, aki megfelel a lány milliomos szüleinek. Az Egy, kettő, három főszereplőjével, Schnell Ádámmal a darab óraműpontosságáról és a leendő színészekkel való együttműködésről beszélgettünk.

Molnár Ferenc, vígjáték, főszerep – ideális kombináció.

– Amikor tavaly szólt Rátóti Zoltán, hogy megrendezi az *Egy, kettő, három* című előadást, és rám bízna Norrison bankigazgató szerepét, nagyon megörültem, mert ritkán játszottunk a Nemzetiben vígjátékot. Ismertem a darabot, láttam a legendás előadást is Márkus Lászlóval a főszerepben. Szóval fel van adva a lecke!

És végig színen van, és szinte végig beszél.

– Az első öröm után jött az ijedség! Ennyi szöveget én még életemben nem tanultam! Nincs mese, itt nem úgy kell tudni a szöveget, mint „általában”, hanem százszor jobban. Jól felépi-

tett, kiválóan megírt figura. Végig pörög a másfél órás előadás. Ebben a tempóban nincs idő „gondolkodni”, csinálni kell. Nagy lehetőség és kihívás a szerep, de mivel egy pillanatra sem lehet kiengedni, szellemileg és fizikailag is igénybe veszi az embert. Végig beszélek, irányítok. Még jól fog az agyam, de szövegkönyvre ilyen hosszú ideig még nem volt szükségem. Most is itt van velem. A szabadságom alatt is mindennap elővettem, és belenéztem, hogy tényleg tudom-e a megfelelő sorrendet, hogy kit mikor kell behívni, kiküldeni...

Merthogy Norrison bankigazgatónak egy óra alatt egy taxisofőrből kifogástalan úriembert kell faragnia...

„Végig pörög a másfél órás előadás. Ebben a tempóban nincs idő „gondolkodni”, csinálni kell. Nagy lehetőség és kihívás a szerep, de mivel egy pillanatra sem lehet kiengedni, szellemileg és fizikailag is igénybe veszi az embert.

Schnell Ádám, Varga Anna Zsófia, Holló Patrik Albert

– A színpadon én diktálok. Szerepem és feladatom szerint is én vagyok a főnök, amihez mindenkinek igazodnia kell. Egy helyszínen, az irodában játszódik a darab, ahová három ajtón keresztül lehet bejutni. Pontos koreográfiája van annak, hogy ki, melyik ajtót mikor csukja be, máris nyílik a másik, és lép be valaki. A gyorsíró nőnek, a titkárnak, a kisasszonyoknak, az orvosnak, mindenkinek a megfelelő ritmusban kell mozognia. Norrison úgy tekint a személyzetére, mint egy gépezetre, és ő a gépész, aki az embereit különböző apró megjegyzésekkel, kérdésekkel „olajozza”. A válasz vagy a reakció nem mindig érdeklí, neki csak az számít, hogy azt érezzék, ő törődik velük. Mikor valakinek kedveskedik, mindig megjegyzi – félre –, hogy „olaj”.

Kik a kollégák, kiket „olajoz”?

– A titkáromat Bodrogi Gyula alakítja, akivel még a József Attila Színházban ismerkedtem meg. Ott sokat játszottunk együtt, és itt a Nemzeti Színházban is mindig élmény vele színpadra állni. Kristán Attila, aki az *Egy, kettő, három*-ban az orvost, *Az ibolya*-ban a színházigazgatót alakítja, egy ideig minden próbán más figurát hozott, míg végül kialakult a végső változat...

A többi régi kolléga mellett játszik a darabban egy sor leendő színész is.

– Amikor megtudtam, hogy a Rátóti Zoltán által vezetett színészosztály tagjaival játszunk együtt, rögtön beugrott egy régi emlék. 1987-ben másodéves főiskolásként debütáltam

a Gyulai Várszínházban az első komoly szerepemben. Háy Gyula *Mobács* című darabjában V. Károly császár szerepét alakítottam. Az osztályfőnökünk, Szirtes Tamás rendezte a darabot. Koncz Gábor, Ráckevei Anna, Tóth Tamás mellett az osztályunkból Horváth Lajos Ottó, Kelemen József, Györgyi Anna, László Zsolt játszott az előadásban. Át tudom érezni az egyetemisták helyzetét és lelkiállapotát. Nagyon helyesek voltak a próbák, jól vették az akadályokat, folyamatosan csiszolódunk, a ritmusba is belerázódtak.

Más fordulatszámon pörögnek?

– A „gyors öröm” és a „gyors bánat” sokszor elhangzott a próbák. Mondták is, hogy ez még nekik szokatlan, mert az egyetemen az első két évben azt tanulják, hogy hogyan éljék meg és tágítsák a pillanatot. Ebben a darabban erre nincs idő! Meg kell tanulniuk, hogy ugyanazt a lelkiállapotot, amit eddig hosszabban mutattak be, itt sűrítve kell előadniuk.

A próbán mindenki ötletelhetett?

– Persze, a fiatalokat is bátorítottuk erre. Már az elején éreztem, hogy csak úgy tudunk haladni a próbákkal, ahogy én tudom a szöveget. Ezt a darabot nem lehet példánnyal a kézben próbálni, mert mindig akció van, telefont kell felvenni, papírokat átvenni, pohárból inni... Rátóti Zolival nagyon jól működünk együtt, sok mindent rám bízott. Színészember, érti, érzi a színészeket, tudja, hogy mi kell nekünk...

Rácz József, Kristán Attila Az ibolyában

Szívmelengető élmény látni őket

Rácz József – Félix és a Szolga

Az Egy, kettő, háromban Félix autógyár-igazgatót, Az ibolyában a színházi szolgát alakítja Rácz József. Molnár Ferenc két egyfelvonásos vígjátékában ezúttal kis szerepei vannak, de amíg színre lép, a tanítványaiért szoríthat a takarásban.

Elég sokat kell várniuk a nézőknek, míg Az Egy, kettő, háromban színpadra lép.

– Félix azért érdekes szerep, mert sokat beszélnek róla, míg megjelenik. Mondtam is a kollégáknak, hogy már huszonvalahány éve keringek a színészi pályán, de ilyen előadásom még nem volt, hogy csak az ötvenedik percben jövök be a színpadra.

Na de akkor!

– Amíg a kulisszák mögött állok, figyelem az előadást, a ritmust, a kollégákat. Rá kell állni az aznapi sebességre, mert nem jön be a poén, ha csak egy kicsit is késünk. Félixet hívhatja a bankigazgató, de nem tudja, hogy miért. Féltreértés áldozatai

mindketten, így derül ki, hogy ugyanabba a nőbe, Begóniába szerelmesek. A bankigazgatónak is van családja, Félixnek öt gyereke, jön a hatodik... Kis korrajz fricskával. Érdekesen poentíroz Molnár. Az igazgató, mint egy gép intézkedik, de arra nem számít, hogy van valami, amit nem ő irányít, ami tőle független. Mindig eszébe jut, hogy megcsalta a nő, többször elhangzik, hogy „Begónia jobban fáj, mint gondoltam”.

És jön a második rész, Az ibolya, és egy másik szerep.

– A színházdirektor szolgáját játszom. Ez az alak évtizedek óta a színházban dolgozik, mindent tud – folyosói pletykát és színészigolyót is. Amikor a primadonna visszaadja a szerepet,

Schnell Ádám, Rác József az Egy, kettő, háromban

nem lepődik meg, úgyis tudja, mi a vége – a művésznő estére visszaveszi. A szolga jelenti be a kóristalányokat, aztán ő tessékeli ki őket az irodából, egy-két szót mond, aztán ő is kimegy. Egyfajta kevés szavú rezonőr. Nem derül ki, hogy ki lehetett egykor. Színész, statisza, sűgő, ügyelő? Amikor az ember gondolkodik a szerepen, végigveszi ezeket a lehetőségeket. És ha úgy döntök, hogy megkeseredett színész voltam egykoron, akkor máshogy viszonyulok a kóristalányokhoz, de más a figura, ha szépreményű statisztaként léptem le a színről... Aztán hosszú ideig be sem jövök, majd csak egy fél mondatra. A legvégén pedig szó nélkül megyek ki. Na, de Molnár Ferenc ezt a karaktert és ezt a jelenetet is úgy írta meg, hogy ha jól játszsa a színész, tapsos kimenetet kap...

A tanítványaival játszik együtt. Mióta tanít a Színház- és Filmművészeti Egyetemen?

– Három éve, amikor Rátóti Zoltán és Szarvas József osztályt indítottak, Szabó Sebestyén László kollégámmal elhívtak minket tanársegédnek. Mindig azt mondom az egyetemistáknak: nem biztos, hogy jól el tudom mondani, hogyan kell valamit megcsinálni, azt, hogy hogyan nem kell, azt jobban. Fogom a kezüket, próbálom őket terelgetni. Ha jön egy gödör, szólok, de ha néha mégis belesnek, az se baj, mert ez

is jó tapasztalat. Fel kell tudni állni. Érdekes volt velük együtt próbálni, hiszen először dolgoztak profi színházban, mert ez már nem „csak” egy vizsga, hanem egy repertoárra kerülő előadás, és minden este ott ül majd a közönség. Szerintem nagyon ügyesek, tudnak élni a lehetőségekkel. Szívmelengető élmény látni őket, hogyan dolgoznak az idősebb kollegákkal, és hát egy pályakezdőnek mindenki próbál segíteni...

...amivel jól meg is zavarják őket.

– Ez is benne van. Ha két ember mond nekik teljesen mást, már eléggé összekavarodnak! A próbafolyamat során viszont rengeteg mindent megtanulhattak a színházról. Nem csak a szerepekről, hanem arról, hogyan próbálunk a kollégákkal vagy hogyan viselkedünk a kulisszák mögött. Jó iskola volt, szerintem ők is élvezték. Én egyébként nem úgy tekintek rájuk, mint a diákjaimra, hanem mint leendő kollegákra.

Izgul értük?

– Persze, nagyon! Nekik ez egy nagyon nagy lépés...

Rátóti Zoltánnal, Schnell Ádámmal és Rác Józseffel az interjút készítette: OZSDA ERIKA

| fotó: Eöri Szabó Zsolt

Színház a színházban – jobbra a színiigazgató (Kristán Attila), balra a színésznő (Stauróczy Éva)

Színház a színházban

Molnár Ferenc, a bennfentes szerző, aki mindent tudott

Nemcsak a színházaknak, de a színházakról is írt Molnár Ferenc. Bemutatta az intézményt, az ott dolgozó embereket, elsősorban a színészeket, de megjelenik műveiben egy-egy igazgató, szerző, rendező, díszletező, sűgő, de még a szolgálatot teljesítő tűzoltó is.

A népszerű író általában eltúlozta, karikírozta a színház világáról festett képet, gyakran eszközül használta, hogy mindenféle emberi játszmáról, szerelemről, házasságról, féltékenységről, hazugságról, megcsalásról, sikerről, kudarcról beszélhessen. Ha jobban figyelünk, ezekben a kulisszák mögött játszódk könnyed vígjátékokban is felismerhetjük időnként a szerző kritikáját a korról, amelyben élt, és persze a kortól független, örök gyarlóságainkkal kapcsolatos véleményét is.

Molnár Ferenc színház iránti különös figyelmének egyik bizonyítéka is lehetne *A budapesti pletyka kis kézikönyve* című humoros írása. Ebben a pletyka külön nemeként szerepel – a családi, szerelmi és üzleti változat után – a színházi pletyka, „amely a családi, szerelmi és üzleti pletykát is magában foglalja...”.

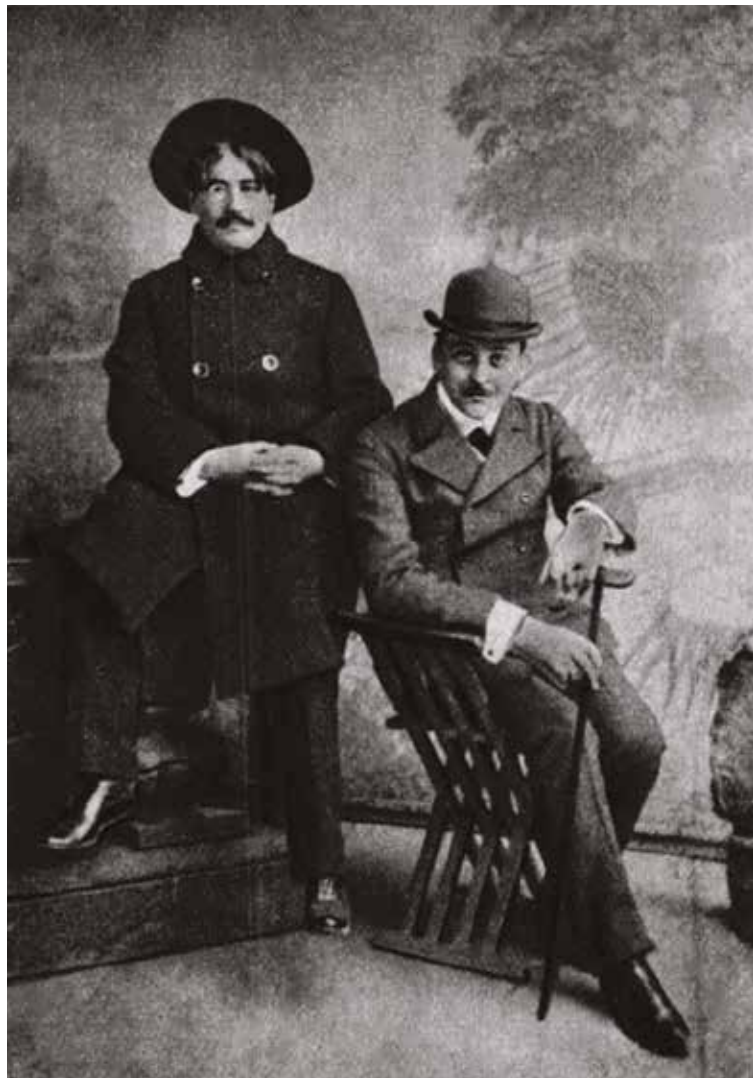
Színpad műveinek gyakori szereplői lettek a színészek, esetükben a játszóhelyek gyakran a kulisszák mögötti irodák, öltözők vagy maga a színpad. Az *Előjáték Lear királyhoz* című egyfelvonásos Lear király palotájának udvari termében, pontosan

sabban az ennek megfelelő díszletben zajlik. Ennek a magyarázata, hogy a Shakespeare-dráma előadása előtt egy órával robban ki a szatírává oldódó féltékenységi dráma.

A testőr – A Hét című lap 1910. november 20-i számában megjelent színházi beszámoló műfaji meghatározása szerint – a „komédiások szerelme és szerelmesek komédiája”. A népszerű vígjáték első felvonásának helyszíne még a színészházaspár szalonja, de a folytatás már az operai páholyban történik.

A *Marsall* című egyfelvonásosban egy vidéki kastélyba vendégként érkezik a ház asszonyába szerelmes színész. Itt az idős és féltékeny férj süti el a Marsall névre keresztelt fegyvert, de a megsebzett színész – művészetének köszönhetően – eljártssza a sebezhetetlen hős szerepét. Schöpfung Aladár irodalomtörténész 1929-ben a Színházi Figyelőben megjelent kritikájából idézve: „a színjáték életté válik és az élet átlendül a színjátékba”.

Azt még a legszigorúbb kritikusok is elismerték, hogy Molnár Ferenc mesterségbeli tudása vitathatatlan volt. Pedig azt is

Molnár Ferenc jelmezben – "Én játszom, akár akarom, akár nem." –, jobbra Heltai Jenő
[forrás: Színházi Élet, 1936 (Arcanum)]

megírta – stílszerűen egyik színművében –, hogy nem is olyan könnyű jó színművet írni. *A Játék a kastélyban* című vígjátékának első jelenete azzal kezdődik, hogy Turai azon gondolkodik: milyen nehéz jól elkezdni a színdarabot. Mondja is a másik librettistának, Gálnak: „Ez egyike a legnehezebb színpadtechnikai problémáknak.”

A szakmai kérdéseknél maradvá műfajismereti tájékoztatónak is tekinthetjük, ahogy *Az ibolya* című egyfelvonásosban szóba kerül néhány szerepkör – primadonna, szubrett, kórista – az operettből. Ugyanebből a darabból színháztörténeti tréfaként idézhetnénk, hogy valaha sikeres lehetett a vidéki társulat előadásában *Az ember tragédiája* – egy felvonásban, eredeti zenével. Az pedig igazán elgondolkodtató kijelentés, amit ifjabb Dumas emlékirataira hivatkozva írt le Molnár Ferenc: „a színház immorális hely...” Persze ez sem egy veretes drámában hangzik el. „Csak” *Az ibolya* című vígjátékban mondja, mondatja a színházigazgató szerepét játszó színésszel a darabbeli szerzőnek a szerző.

Hiába a vicceskedés: a vígjátékot is komolyan kell venni.

FILIP GABRIELLA

Azt mondja a szerepéről...

A TESTŐR SZÍNÉSZNŐJE

De igenis... én nagyobb lánggal égek, ha meggyulladok. Igenis, én színész nő vagyok, nem a tehetségem révén, mert ez vér dolga és idegrendszer dolga, kedves gróf. A színész nő nem ott kezdődik, hogy játszik, hanem ott, hogy felmegy a színpadra. Ez más hús, ez más vér, ez más agyvelő, ez más idegrendszer.

A MARSALL SZÍNÉSZE

A vadászat rám nézve befejeződött. Mint vadász nem jutottam szerephez. Mint vad, hála Istennek, jól jártam. Mi keresnivalóm van itt még? Talán még csak az, hogy egy kis elismerést kérjek, mint a római színészek, akik a játék végén a közönséghez fordultak azzal, hogy plaudite, tapsoljatok. Azt az egyet meg kell adniok, hogy nem játszottam rosszul a szerepemet.

AZ IBOLYA ZENESZERZŐJE

A zenekar elvégezte a dolgát, most a prózai szövegrészeket próbálják a színpadon, de én ezt nem bírom hallgatni. Nem tudom, más zeneszerző is így van-e vele, de engem idegessé tesz, ha nem folyton a zenémet hallom a színpadról.

A JÁTÉK A KASTÉLYBAN DRÁMAÍRÓJA

Drámaíró vagyok, és ez nagy átok. Már Alphonse Daudet megírta az emlékirataiban, hogy mikor az apja meghalt, arra gondolt, micsoda hatásos jelenet volna ez a színpadon.

A TESTŐR KRITIKUSA

Ez színésztulajdonság: így kiszínezni, megszerkeszteni, eljátszani egy történetet, előadni úgy, mintha igaz volna. És úgy felizgatod, játszatszod a fantáziádat, hogy végül magad is elhiszed...

PREMIER • CRANE

Grane –

képzeltetések a Peer Gynt nyomán

Henrik Ibsen drámája alapján, Áprily Lajos fordításának felhasználásával

Játsszák: BLASKÓ PÉTER, SZILÁGYI ÁGOTA, BLASKÓ BENCE

Látvány: Csiszér Csilla Viola // Látványtervező asszisztens: Lövei Dávid, Baranyai Marcell // Dramaturg: Cseh Dávid // Zenei szerkesztő: Dobri Dániel // A rendező munkatársa: Könczei Villó //
Produkciós koordinátor: Juhász Károly // Súlygó: Sütő Anikó // Ügyelő: Lovass Ágnes // Rendezőasszisztens: Vida Gábor

Rendező: BLASKÓ BORBÁLA

mikor? hol?

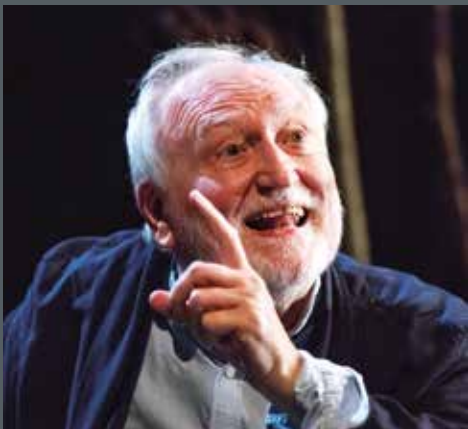
PREMIER: október 13. – 19 óra

További előadások: október 16., 17. – 19 óra

Gobbi Hilda Színház

Áprily Lajos örökösének engedélyét a Hofra Kft. közvetítette. www.hofra.hu
Az eredeti előadás az Attitűd Alapítvány, a Bethlen Téri Színház és a Manna Találkozások tehetségprogramjának előadása. | Külön köszönet Peltzer Ferencnek.

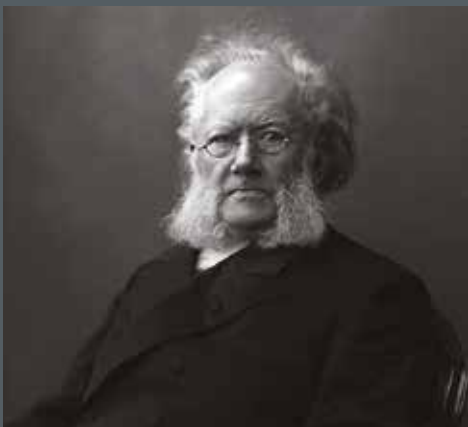
Blaskó Péter

Szilágyi Ágota

Blaskó Bence | fotók: Futár Ernő

Henrik Ibsen

„**M**eg tudnád mondani hát:
hol volt Peer Gynt egy hosszú életen át?

Visszatekintés

Ibsen, Peer Gynt és a Grane nevű paripa

Henrik Ibsen (1828–1906) a norvég irodalom egyik legjelentősebb képviselője, a 19. században kialakuló polgári színház egyik forradalmi drámaírója és költője volt. Nevéhez olyan világirodalmi klasszikusok fűződnek, mint a *Bababab* (ismertebb címén *Nóra*), *A vadkacsa*, *A nép ellensége* és a *Solness építőmester*, amelyekben a korszak emberének problémáit és élethazugságait járta körül. Darabjait világszerte játsszák mind a mai napig, sokan a színházi realizmus atyjának tartják, de nemcsak ezen alkotásai miatt fontos szerző, hiszen fiatalon ő írta a *Brand* című verses tragédiát és a *Peer Gynt* című drámai költeményt is. Utóbbiban szabadjára engedte a képzeletét, ihletet merített a skandináv népmesei hagyományból és mitológiából, és megírta a tévelygő, önmagát megismerni vágyó – ám ettől egyszersmind ódzkodó – hős figuráját.

Ibsen 1867-ben fejezte be az ötfelvonásos drámai költeményét, de közel tíz évet kellett várni első színpadra állítására. A történet egy álomszerű utazás, amely során Peer Gynt, a vad képzelőerővel rendelkező fiatalember különböző kalandok során megpróbál rájönni, mi is az élet és kicsoda ő. Odahaza megkeseríti időse anyja életét, megghiúsít egy házasságot, szerelmes lesz a csodaszép és ártatlan Solvejgbe, Grane nevű paripáján lovagol, összetűzésbe kerül a hegyek között élő mesebeli lényekkel, távoli vidékekre veti a sors, meggazdagodik, majd elveszti mindenét, hajótörött lesz, miközben egyre csak úzi őt a titokzatos Gomböntő. Ibsen költeménye valóság és álom megrendítő keveréke, amely nem véletlenül tölt be fontos szerepet az egyetemes színháztörténetben.

A *Peer Gynt* Ibsen egyik talán legnehezebben színpadra vihető szövege, költői ereje és gondolatisága révén mégis száz éve izgatja a magyar színházrendezők képzeletét. Legendás előadás született belőle Csizsár Imre rendezésében, amelyet a Miskolci Nemzeti Színházban mutattak be 1983-ban, szintén Blaskó Péterrel a címszerepben, de a Nemzeti Színház is többször műsorra tűzte már Ibsen remekművét. Itt olyan neves színészek alakíthatták már Peert, mint Huszti Péter, Rátóti Zoltán, Bregyán Péter és Stohl András, az elmúlt tíz évben pedig olyan jeles kortárs színházrendezők nyúltak ehhez az örök klasszikushoz, mint Horváth Csaba, Ascher Tamás, Alföldi Róbert, Hegymegi Máté és Pataki András.

Hozzájuk csatlakozik Blaskó Borbála, akinek új koncepciójában egy már időse Peer Gynt tekint vissza az életére. Az eredetileg nagyszabású, számos karaktert felvonultató drámai költemény nála átalakul egy személyes és meghitt háromszereplős lírai játékká, egyfajta időutazássá, amely az emlékezésről szól. A rendező édesapja, Blaskó Péter ezzel visszatér egykori jelentős szerepéhez, ahogy Peer Gynt is hazatér itt – és hozza magával teljes életét.

CSEH DÁVID dramaturg

Triplacsavar

Blaskó Borbála rendező

Három Blaskó. Borbála rendező, a testvére, Bence festőművész, édesapjuk Blaskó Péter színművész. Közös darabjuk, a Grane bár Henrik Ibsen nyomán készült, nem a fiatal Peer Gynt-ről szól, hanem az idősről, aki visszatekint életére.

Mi a Grane című darab születésének a története?

– Régóta erős vágy élt bennem, hogy édesapámat és az öcsémet együtt lássam színpadon, kíváncsi voltam, hogyan hatnak egymásra. Eszembe jutott Peer Gynt, az önmagát kereső figura és a saját küldetéstudatával küzdő ember. Édesapám nem ilyen, mert ő megtalálta a hivatását, de Bence igen. Tehetséges ember, de nem tudja kifejezésre juttatni a benne megszülető elképzeléseket és vágyakat. Úgy gondoltam, hogy Peer Gynt történetén keresztül mindezt édesapám fogalmazza meg verbálisan a színpadon, s így Bence is megoldást kap az életére. Nem terápiának gondoltam, inkább segítségnek. Apámnak is különleges utazás lehet a művészi életében, ha másfajta aspektusból közelítünk meg egy ilyen erős figurát, mint Peer Gynt. 1983-ban Miskolcon már játszott a Csizsár Imre rendezésében. A mienk teljesen más megközelítése és olvasata az eredeti műnek, amellyel 2019-ben a Találkozások Tehetségprogramra jelentkeztünk. Minden évben olyan kétszereplős előadásokra írnak ki pályázatot, amelyekben egy idősebb és egy fiatalabb színész szerepel. Én úgy adtam be a pályázatomat, hogy a darabban Szilágyi Ágota és édesapám játssza, Bence közreműködő lenne. Elfogadták.

Az előadás Bence gitárjátékával kezdődik, aki Zorán Apám hitte című dalát adja elő. Hogyan esett erre a választása?

– Bence tizenöt éve gitározik, már többször fellépett különböző eseményeken, és amikor ezt a számot elénekelte, akkor fogalmazódott meg bennem, hogy egy színházi előadás során is elő kellene adnia. Bevillant, hogy a *Peer Gynt* című darabhoz milyen jól kapcsolódna. Bence elénekli a számot és átadja apukámnak a mesélés jogát. Mintha ezzel a dallal kinyitna egy képeskönyvet és visszaidéznék édesapám életét, aki a Peer Gynt-t játssza. Ez triplacsavar. Ehhez persze kicsit ismerni kell a családkunkat. Akik a Bethlen Téri Színházban megnézték az előadást, azoknak – elfogulatlanul mondhatom – nagyon tetszett. Megtisztelő, hogy Szakonyi Károly egyik cikkében azt írta róla, hogy mestermunka. A Bethlen Téri Színházban háromhavonta egyszer adhattuk volna elő, de egy darabot rendsze-

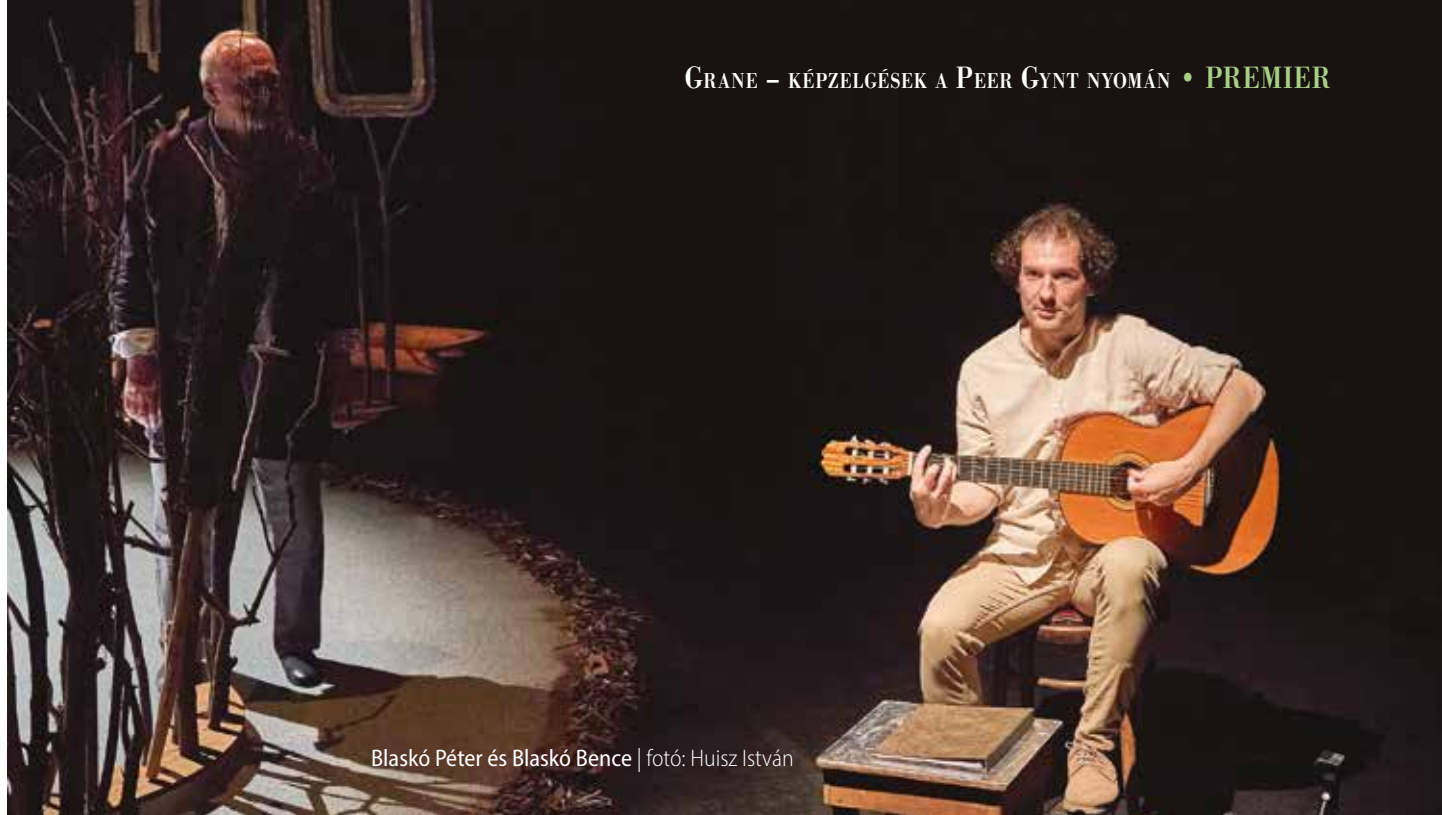

fotó: Sebestyén László

resen kell játszani ahhoz, hogy éljen, fejlődjön. Hányattatott sorsú előadásunkról édesapám mesélt Vidnyánszky Attilának, aki átértette a helyzetünket, és befogadta a darabot.

Hogyan dolgozott együtt az édesapjával és a testvérével? Közösen gondolkodtak, vagy elfogadták, hogy ön a rendező, és megtették, amit kért?

– Bence először dolgozott színházban. Én tudtam, hogy mit szeretnék, hogyan akarom felépíteni a darabot, volt egy erős vízióm. Cseh Dávid dramaturgnak nagy része van a végleges szöveg kialakításában, ahogy édesapámnak is. Peer Gynt szemszögéből látjuk az eseményeket. A mi előadásunk különlegessége, hogy nem egy fiatal Peer Gynt indul el és vándorol egy életen át, amíg megöregszik, hanem egy idős ember tekint vissza a múltjára. A sorsdöntő eseményeket emeltük ki, amikor elbizonytalanodott, meghátrált, olyan helyzeteket emeltünk ki, amelyekben megmérettetett, döntéseket kellett hoznia. A darab alapmotívuma az önmagunkkal és környezetünkkel szembeni folyamatos bizonyítás. Mit jelent az „önmaga lenni” filozófiája? Ennek keresése a fő mondanivalója a darabunknak. Az emberi élet alapvetése, hogy legyünk bátrak, akarjunk ki-
válni az átlagosból, kitűnni a tömegből. Küzdelmekről, az élet magaslatairól és mélységeiről szól az előadásunk. Természetesen fontosak Peer Gynt kapcsolatai és találkozásai a nőkkel – édesanyjával és a szerelmeivel. Az idős ember az erdő közepén

Blaskó Péter és Blaskó Bence | fotó: Huisz István

él, ott az otthona. A díszlet elemeit Peer Gynt állítja be a helyszíneknek – domb, tisztás, szülői ház – megfelelően. Szilágyi Ágota nagyszerűen jeleníti meg az összes nőt, sőt a Gomböntőt és Dovre apót is, színházi szakszóval: fregoli szerepben van, folyamatos átváltozásban.

Miért lett az előadás címe Grane?

– Mert ez nem az eredeti mű. A mi előadásunkban Peer Gynt utazása intimebb, zártabb, elmélyültebb. Grane egy ló, neve többször is elhangzik Ibsen darabjában: „Gyí, Grane lovam, fel a hegyre!” Egy elképzelt állat, amellyel száguldoznak. Valójában a macskájukat fogták be az édesanyjával, miközben történeteket meséltek egymásnak. Mesékbe menekültek az élet megpróbáltatásai elől.

Az esseni Folkwang Hochschule elvégzése előtt klasszikus balettművészetet tanult a Balettintézetben, mai nevén Magyar Táncművészeti Egyetemen, ahol jelenleg egyetemi adjunktus, a Koreográfus Tanszéken táncpedagógusokat tanít. Mikor kezdett el rendezni?

– A rendezés gyerekkorom óta érdekel. A Miskolci Nemzeti Színházban nőtem fel, ott láttam Csiszár Imre nagy volumenű rendezéseit. Kezdetben kisebb koreográfiákat készítettem. Nyolc éve kezdtem el mozgásszínházi előadásokat rendezni. A *Grane* esetében történt meg először, hogy nem a mozgás indította el a vágyamat, hogy színpadra vigyem a darabot, hanem a szöveg.

Miért hozta létre négy évvel ezelőtt az Attitűd Alapítványt?

– Elsősorban az öcsém, Bence miatt, hogy autizmussal vagy Asperger-szindrómával élő fiatal embereket támogassak, akik képző- vagy fotóművészettel foglalkoznak. Nekik próbálok olyan utakat találni, ahol a művészetük szélesebb nyilvánosság elé kerülhet. Jelenleg hat patronáltunk van, akik a maguk ütemében készítik az alkotásaikat. A művészet – így egy színházi előadás is, mint a *Grane* – mindenkinek segít élni.

OZSDA ERIKA

MESTERMUNKA

„Blaskó nemcsak a szavak által, de egész testével, mozdulatainak hol súlyával, hol könnyedségével jeleníti meg Peer kusza életének mozzanatait. Nők, kalandok, csalás és tréfa, hazugság és megbánás... Ki volt Peer? Hol van és hol volt Peer? Gomböntő miért vádolja önmaga iránti hűtlenséggel? Van-e idő megtalálni önmagát? Milyen volt a manószág, az élet...? Ahogy a hangokra figyel, ahogy meglepett és boldog *Solvejg* feltűnésekor vagy ahogy eltaszítja a futó szerelem árát számonkérőt, ahogy új utakra indul, hajóra száll, viharba kerül, egy monstre előadást varázsol elénk, sok szereplővel, impozáns díszletek között, pedig csak egymaga van a különböző találkozásokat megjelenítő partnerével. A színház csodáját látjuk, pontosabban lényegét, pusztán a gesztus, a hang, az átélés embert, életet, történetet teremtő erejét, a képzeletünket felgyújtó varázslatot. Blaskó hangszínei, melyek mintha Ibsen ihletett, költői állapotából fakadnának, már-már a zeneiség hatását keltik...”

Szakonyi Károly kritikája, kultura.hu

PORTRÉ • BLASKÓ PÉTER

Bánsági Ildikóval Az ügynök halálában

„A színházban is leginkább az átalakulás, az önátadás titka, a szerepnek megfelelő személyiség születése foglalkoztat ma is. Számomra a színészmesterség legnagyobb csodája, amikor testet ölt a szerep, amikor az én testemmel, idegrendszeremmel, a fantáziám által születik meg.

Hős és clown, de leginkább színész

Blaskó Péter a mozigépész sűgásáról, Sinkovits tanácsáról, az otthon melegéről és egymásnak ellentmondó szerepekről

Blaskó Péter színművész 75. születésnapja alkalmából sorra vehetnénk életútjának jelentősebb állomásait, de azt mondja, ezeket már sokszor elmesélte. Vagy beszélgetnénk az eddig játszott több mint kétszáz szerepéről, akkor viszont napokig idézhetné emlékeit. A kerek évfordulók alkalmával szokásos összegzés, mérlegkészítés helyett most meglepetésként következzen néhány eddig még fel nem tett kérdés is.

Ha a pályaválasztásáról kérdezik, leginkább csak az édesanyja öröméről mesél. Pedig biztos volt ehhez néhány szava az édesapjának is...

– Édesanyámnak volt a nagy álma, hogy színésznő lesz, de a szűlei ennek egyáltalán nem örültek. A nagyapám, a dunabogdányi főjegyző társadalmi helyzetéhez ez valahogy nem illett volna. Akkoriban még nagyon erősek voltak az előítéletek a színészmesterséggel kapcsolatban. Így aztán gyógyszerész

lett az édesanyám, de megmaradt a színház iránti rajongása. Ez hatással volt rám és Balázs öcsémre is, aki szintén ezt a hivatást választotta.

Az fel sem vetődött, hogy a festőművész édesapját kövesse, ahogy a bátyja, János, aki szobrászművész lett?!

– János bátyám esetében nagyon hamar kiderült, hogy azon a téren különösen tehetséges. Már az általános iskolában,

Udvaros Dorottyaival az Ők tudják, mi a szerelemben

másodikos korában megnyert egy indiaiak által meghirdetett nemzetközi gyermekrajzversenyt. Nála természetes volt, hogy nyolcadik után az úgynevezett Kisképzőbe megy, majd pedig a Képzőművészeti Főiskolán tanul tovább... és Munkácsy-díjas szobrászművész lett. Azt hiszem, én is elég ügyesen rajzoltam, de a kézügyesség kevés, ahhoz belső vágy kell, szinte belső kényszer, hogy a képzőművészet nyelvén fejezzem ki magam. Ez belőlem hiányzott. Így édesapánk nem erőltette, hogy az ő nyomdokain haladjak tovább. Viszont a fiam, Bence örökölhette a nagypapa tehetségét. Ő már több kiállításon is bemutatott alkotásait. Kezd kialakulni különös, egyéni stílusa.

Korábbi interjúiban gyakran elmesélte: matekból bukásra állt, és a magántanára kapott pénzből fedezte az énektanulási költségeit. Azt tudjuk, sikerült a felvételi, de mi lett a matekkal?

– Szerencsére sikeresen leérettségiztem. Ezek a matekos magánórák még az első félévben lettek volna. Szeptembertől novemberig sikerült begyűjtenem négy elégtelent. De ennél jobban zavart, amit a magyartanárom mondott rólam. Édesapám megkérdezte tőle: lát-e bennem olyan tehetséget, amely arra utal, hogy érdemes a Színművészeti Főiskolára jelentkez-nem. A tanár úr azt mondta, hogy nincs velem semmi baj, de annál sokkal csendesebb, zárkózottabb vagyok, mint amennyi – jó értelemben vett – exhibicionizmusra szükség lenne ezen

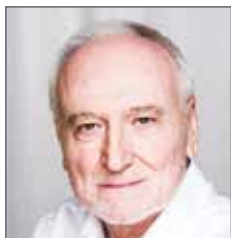
a pályán. Pedig nagyon is foglalkoztatott a színház, de leginkább az átalakulás, a szerep megszületése, a színészi „személyiségváltás” titka érdekelt, és nem csak a szereplés maga.

De az iskolai ünnepségeken biztos szerepelt!

– Talán a legemlékezetesebb ilyen iskolai szereplésem harmadikban a szalagavatón volt. Az ünnepség végén nekem még el kellett mondanom József Attila *A Dunánál* című versét, de már mindenki az Echo együttes koncertjét várta. Kértem a tanár urat, hagyjuk most ezt a verset, mert már türelmetlen a közönség. Erre ő azt mondta, tartanunk kell magunkat az előzetesen összeállított programhoz. Ahogy az emelvényre léptem, mocorgás, zaj volt a teremben, de aztán csend lett. Nagy csendben hallgatták végig a verset. Utána a diáktársak és a tanárok is gratuláltak. Egyik osztálytársam édesapja azt mondta: „Te, fiam, színész leszel!”

Azt mondja, zárkózott fiú volt. Mégis meg merte szólítani az akkor már országos népszerűségnek örvendő Sinkovits Imrét...

–Már nem tudom, hogy szereztem meg Sinkovits Imre otthoni telefonszámát, de felhívtam, hogy segítséget, tanácsot kérjek: mivel kell készülnöm a felvételire. A felesége, Gombos Katalin vette fel a telefont. Bemutakoztam, elmondtam, ki vagyok, mit akarok. Egy kis türelmet kért, azt mondta, meg-

BLASKÓ PÉTER

Kossuth- és Jászai-díjas, érdemes művész, a Nemzeti Művész. 1970-ben a Nemzeti Színházban kezdte a pályát, majd Miskolc, Kecskemét, újra Miskolc következett. 1994-ig tagja

volt a budapesti Katona József Színház társulatának, volt szabadfoglalkozású, és játszott többek között a Vígszínházban és a Tháliában is. 2002 óta a Nemzeti Színház társulatának tagja. Számos filmben és tévéjátékban szerepelt.

A 2023/2024-as évadban a *Grane – képzelgések* a *Peer Gynt* nyomán és az *Esthajnal* bemutatói mellett az *Ők tudják, mi a szerelem*, a *Rómeó és Júlia*, a *Macskajáték*, a *kassai polgárok*, a *Házasság Palermóban* és a *Csongor és Tünde* előadásokban látható Blaskó Péter.

kérdezi a férjét, mikor találkozhatnak. Azt a választ kaptam: menjek be hozzá a színházba, ott majd a szünetben lesz annyi időnk, hogy ezt megbeszéljük. Természetesen ott voltam, fogadtott is, de elnézést kért, mert egy forgatásról érkezett a színházba, és még ebédelni sem volt ideje. Most is látom, ahogy a párizsról a fogával letépi a héjat, és egy zsemlébe illeszti a szeletet... Tőle tudtam meg, hogy majd énekelnem is kell a felvételen. Ahogy mentem haza, megláttam a hirdetést: zeneoktatás, énektanítás. Így jutottam el egy tanárnőhöz, aki skáláztattott, nézte a hangterjedelmemet, majd megkért, énekeljek valamit. Leginkább csak azt tudtam, amit korábban az iskolai kórusban is tanultunk, és elkezdtem énekelni a *Marseillaise*-t. Erre a tanárnő azt mondta: „Na, ez az! Ez jó lesz. Erre biztos felkapják majd a fejüket a felvételi bizottság tagjai.” És igaza lett! Mindenki felkapta a fejét, amikor elkezdtem fújni a francia himnusz: „Előre ország népe, harcra, ma diadal vár, hív hazád...”

Túl sok zenés szerepe nem volt...

– Nem zenés színésznek készültem, de játszottam zenés darabokban is. A főiskolán például az első magyar musicalként is emlegetett *Egy szerelem három éjszakája* volt a vizsgánk. Színétár Miklós rendezte. Én a szelíd költő, Sándor szerepét kaptam. Később, 1979-ben a kecskeméti színházban is volt egy emlékezetes musicalbemutatónk: a *La Mancha lovagja*. A testvérem, Balázs volt mellettem Sancho, én pedig Don Quijote.

Mi lett volna Blaskó Péterből, ha nem veszik fel színésznek?

– Akkoriban az volt a felvételi rendje, hogy a művészeti főiskola mellett választani lehetett egy másik felsőoktatási intézményt is. Én a szegedi tanárképző főiskola földrajz–rajz szakát jelöltem meg, de arra egyáltalán nem gondoltam, hogy tanár leszek.

Biztos volt abban, hogy elsőre felveszik színésznek?

– Nem voltam biztos benne, hogy bejutok a Színművészeti-re, de néhány jel arra utalt: sikerülni fog. Először is a mozigépész „tájékoztató”. Abban a teremben felvételiztettek bennünket, ahol tanév közben a filmeseknek a tanagyaghoz kapcsolódó filmeket vetítették. A gépteremből a kis nyíláson át követni lehetett, hogyan szavaznak a bizottság tagjai. Így a mozigépész megszámolta, hogy egy-egy felvételiző után hány kéz emelkedik a magasba. Nekem azt mondta, hogy annyi kezét látott emelkedni, hogy szerinte felvettek. De azért ez még nem volt biztos. A hivatalos eredményhirdetésre várni kellett, mert a felletes hatóságnak is jóvá kellett hagynia a bizottság döntését. Közben Szegedről megküldték az értesítést: napokon belül mennem kellett volna felvételizni. Vettem a bátorságot, bekopogtam a tanulmányi osztályra. Eldadogtam, hogy Szeged..., felvételi..., itt meg még nincs eredmény... Mire a tanulmányi osztály vezetője azt mondta, várjak. Egy örökkévalóság volt ez a várakozás. Egyszer csak kijött és azt mondta: „Ne menjen Szegedre”!

A főiskola után mindjárt a Nemzeti Színházban lett társulati tag. Onnan mi vonzotta Miskolcra?

– A miskolci igazgató, Sallós Gábor azzal csábított Miskolcra, hogy az első magyar nyelvű közsínházunk megnyitásának 150. évfordulójára, 1973. augusztus 24.-ére készülő *Csongor és Tünde* előadásban én lehetek Csongor. Ez számomra akkor nagyon vonzó volt.

Ott ismerte meg a feleségét is!

– Nem, nem. Együtt szerződöttünk Miskolcra.

Korábbi interjúiban többször elmondta, hogy a felesége színésznő, de mintha titokban tartaná: hol ismerkedtek meg?

– Nincs titok! Ha nem meséltem eddig erről, annak az lehetett az oka, hogy nem kérdezték. De most elmondom. Főiskola után az első munkahelyem a Nemzeti Színház lett, ő pedig ott volt stúdiós. A Nemzeti Stúdió akkoriban legendás színészképző volt. A miskolci felkérésre azzal a feltétellel mondtam igent, ha mi együtt mehetünk. Így az idén, november 15-én lesz 50 éve annak, hogy Milvius Andreával összeházasodtunk, majd megszületett Borbála lányunk és Bence fiunk. Miskolcon

Tóth Augustával a Macskajátékban

rendszeresen játszott a feleségem, főszerepeket, zenéseket, prózai szerepeket, és együtt is játszottunk. De aztán hogy Pestre szerződtem a Katonába, nagyon szétszakadt volna az életünk, ha Andrea Miskolcon tovább folytatja színészi pályáját. Nagy áldozatot hozott: felhagyott a színészettel. Összetartva a családot megteremtette Pesten is az otthon melegét, ami számomra a nyugodt háterszínig biztosította. A Katona József Színház tagjaként én már nagyon elfoglalt voltam, a külföldi meghívásoknak köszönhetően azzal a társulattal bejárhattam a fél világot, majd '94-től a Thália Színházban, később Veszprém-ben, utána pedig a Vígszínházban játszottam, közben játékfilmekben, tévéjátékokban szerepeltem. Andrea gondoskodott a kisfiú Bencéről, a balettintézetis Boriskáról, és rólam, az állandó idegfeszültségben bemutatókra készülő férjéről.

A rendezők közül a legtöbbet Császár Imrével dolgozott. Vele Miskolcon kezdődött a közös munka?

– Imre még főiskolás volt, amikor Miskolcon megrendezte az *Amphitryon* című Peter Hacks darabot, abban én Jupiter szerepét kaptam. Aztán következett *A csapodár madárka*, az *Optimista tragédia*, majd *A kaukázusi krétakör* és így tovább. Harmincnál is több közös munkánk volt, és nemcsak a Miskolci Nemzeti Színházban, de Szolnokon, Gyulán és Budapesten is.

Nem csoda, hogy félszavakból is értik egymást!

– Ezt Bánsági Ildikó is megjegyezte, amikor itt a Nemzeti Színházban készültünk Imrével *Az ügymök balála*, a Miller-dráma bemutatójára.

Ennyi ismeret után akár rendezhetne is!

– A rendező több emberből van összegyűrve: pszichológus, állatidomár, tanár, pap, karmester... Vigyáznia kell, hogy ne legyen türelmetlen. Össze kell fognia egy csapatot. Mindenkit meg kell győznie a munkája fontosságáról. Mindenkit: a világosítót, a hangosítót, a kellékest, a bútorost és persze a színészeket, akikhez külön-külön kulcsot kell találnia. Az egyiket dicsérni, mert nincs önbizalma, a másikat szidni, mert még mindig nem tudja a szöveget, a harmadikat megérteni, mert most húzták ki a bölcsességfogát, és így tovább, és így tovább. Én – így 75 év felett – tudom, hogy erre képtelen lennék. Hát ezért nem rendezek.

Több olyan darab is szerepel most a Nemzeti repertoárján, amelyben valamikor – más rendezésben, másik színházban – már játszott. Akár a beugrást is vállalhatná!

– Beugrást már nem vállalnék. Az nagyon igénybe veszi a színészt, szellemileg és fizikailag is komoly terhet jelent az ilyen feladat.

Az nem zavarta, ha ugyanabban a drámában, de máshol, más rendezésben ugyanazt a szerepet kellett eljátszania?

– Több ilyen szerepem is volt. Így például a már emlegetett 1973-as első miskolci *Csongor és Tünde* bemutató, az Orosz György által rendezett előadás után közel 26 évvel, 1999 februárjában a veszprémi színházban ismét Csongor lehettem. Az előadás elején mint idős ember mondtam el a bevezető sorokat: „Minden országot bejártam, Minden messze tartományt, S aki álmaimban él, A dicsőt, az égi szépet Semmi földön nem találtam...”, és az volt az ötlete Vándorfi László rendezőnek, hogy elalszom az almafa alatt, majd fiatalemberként ébredék fel. Innentől kezdve egy áttűnéssel már Gazdag Tibor alakította a szerepet. Én pedig kalmárként, tudósként, fejedelmeként mutattam a fiatal Csongornak az élet tévútjait. A Nemzeti Színházban pedig a tudós szerepét kaptam, a Valló Péter által rendezett 2006-os előadásban, és a 2016 óta repertoáron tartott Vidnyánszky Attila-féle rendezésben is. De ezek különböző előadások, más szereplők, más elképzelések, más hangsúlyok...

Ahhoz mit szólt, amikor kiderült, hogy egy új rendezésben a korábban már megformált szerepének a riválisa lesz?

– Az nagyon izgalmas volt, amikor egymástól nagyon távol lévő, eltérő, ellentétes személyiségeket kellett kihoznom

magamból. Így például, *Az ember tragédiája* esetében voltam Lucifer és voltam az Úr is. *A Mester és Margarita* szegedi bemutatóján a Mester voltam, majd néhány év múlva itt a Nemzetiben Woland, a sátán. A *Tótékban* játszottam az őrnagyot és Tót Lajos tűzoltóparancsnokot is. Vagy még a pályám elején, Miskolcon megkaptam *Tartuffe* szerepét, tizenhat év múlva a Tháliában *Orgon* lehettem. Az ilyen feladatok nekem azt is jelentették, hogy nem skatulyáztak be egyetlen szerepkörbe sem.

Hős és clown...

– Igen! Ezt még a miskolci Ruzante-bemutató, *A csapodár madárka* után írta rólam Szakonyi Károly. Az a bemutató igazi vásári komédia, commedia dell'arte volt. Amikor megkaptam Menato szerepét, magam is meglepődtem. De a rendező, Csiszár Imre meglátta bennem ezt a lehetőséget is.

Mégsem clownként tartjuk számon. Nem sok komédiában játszott.

– Soroljam?! *Puntila úr és szolgája*, Matti Szolnokon. Puntila szerepében Major Tamással, és én voltam Matti. Vagy a Katona József Színházban 1987-től játszott Gogol-komédia, *A revizor* is nagy siker volt. Abban a polgármester voltam, és az lett az egyik kiemelkedő szerepem. Ott játszottam Malvoliót is. Vagy itt a Nemzeti Színházban a *Buborékok* Solmay Ignáca, a *Házasság Palermóban* Anselmója, régebben a *Szigliget* című darab erőszakos Darányi gondnoka... és így tovább. De igazi jutalomjáték volt 2014-ben a József Attila Színházban *Az úr hatnám polgár* címszerepe...

Visszatérő szerepe Peer Gynt is.

– Először még Miskolcon játszhattam Csiszár Imre rendezésében az Ibsen-dráma címszerepét, és most következik a *Grane* című előadás, aminek a *Képzeltések a Peer Gynt* nyomán az alcíme. A lányom, Boriska ötlete volt, és ő is rendezte, Szilágyi Ágota színészpárneremmel idézzük fel a történetet, és szerepel az előadásban a fiam, Bence, aki gitárjával akusztikus elemekkel kíséri a történetet.

De miért *Grane*?

– Jelezni szeretnénk, hogy ez nem az Ibsen-mű, hanem képzeltések a Peer Gynt nyomán. Egyébként csak Peer Gynt-szövegek hangzanak el benne. A *Grane* egy mesebeli ló neve, ami többször elhangzik az előadásban. A mama, Aase és a kis Peer, hogy elúzzák a gondot, a bút, kitalált meséikhez befogják Granét és vágatnak vele az ő meseországuk tájain. A mi előadásunk az öreg Peer számvetése. Emlékeiben megidéződik a szerelem, a rajongás; tévedések, csalódások, álmok, önzések és bűnök. A végén pedig a szeretet és hűség ereje mintegy vég-só gyónás után feloldja és megbocsátja a bűnöket.

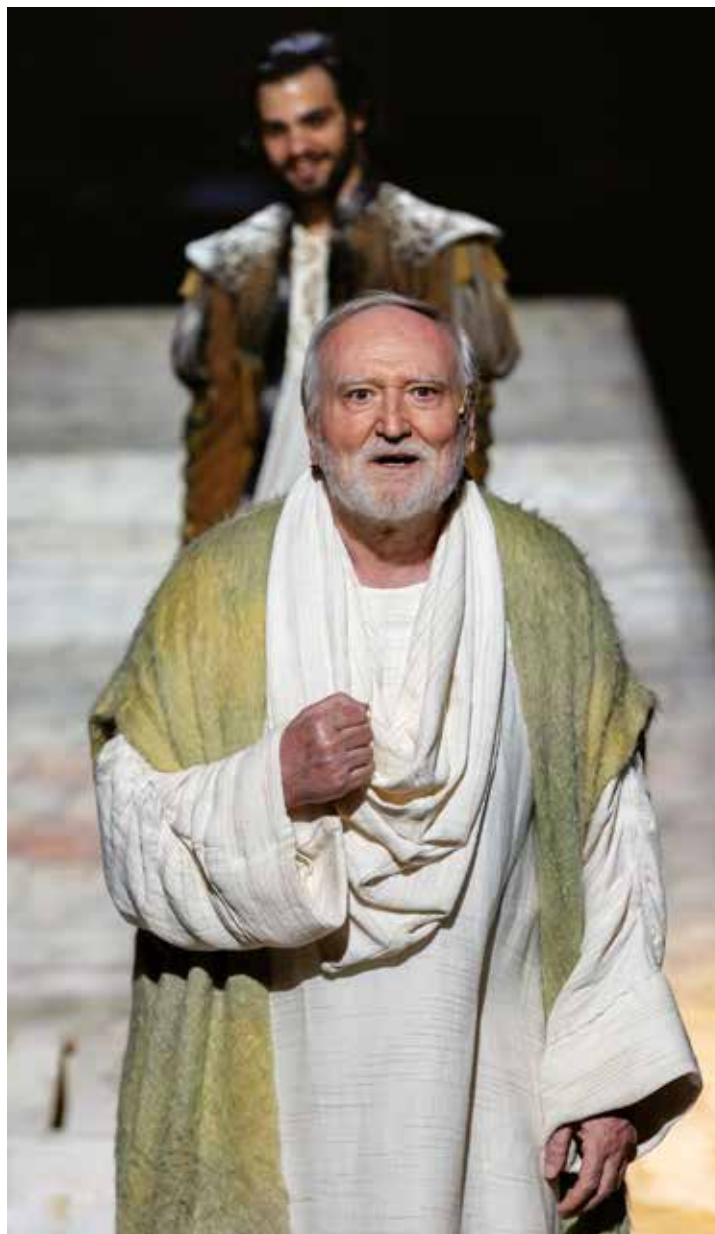
Komoly, felnőtteknek szóló gondolatok ezek. De hogy jutott eszébe ifjú emberként, hogy Peer Gynt monológjával felvételizzen?

– Ezt is édesanyámnak köszönhetem. Hazajött a színházból, csillogó szemmel, lelkesen sorolta, milyen utat járt be, milyen fantasztikus helyzeteket élt meg a főhős, Peer Gynt. Engem már akkor megérintett ez a történet, de a színházban is leginkább az átalakulás, az önátadás titka, a szerepnek megfelelő személyiség születése foglalkoztatott, és foglalkoztat ma is. Számomra a színészmesterség legnagyobb csodája, amikor testet ölt a szerep, amikor az én testemmel, idegrendszeremmel, a fantáziám által születik meg.

FILIP GABRIELLA

| fotó: Eöri Szabó Zsolt

Herczegh Péterrel a Rómeó és júliában

10. MITEM • 2023. SZEPT. 30. – OKT. 23.

Jubileumi Madách Nemzetközi Színházi Találkozó

10 ORSZÁG

10 TÁRSULAT

23 ELŐADÁS

MITEM+

Synergy World Festival
Nemzeti Színház Showcase
Beregszász 30

„Ne vedd el a művészetben hitem”

Kulcsár Edit – a Színházi Olimpia és a MITEM főszervezője

A 10. Színházi Olimpia záróakkordjaként a Nemzeti Színház megrendezi a jubileumi, 10. Madách Nemzetközi Színházi Találkozót (MITEM). Kulcsár Edit dramaturgot, a MITEM főszervezőjét kérdezzük a rendhagyó programról, a színház szerepéről és egy kimerítően szép évről.

Túl van a nehezén, most jön a neheze! Miért szervezi meg a Nemzeti Színház a 10. Színházi Olimpia keretében zajló tavaszi MITEM után ősszel is a Madách Imréről elnevezett találkozót?

– Az olimpia szervezését már nem is pontszerű események láncolataként, hanem áramlatként éltem meg. Abban bízom – és ennek látom jeleit is –, hogy ez az áramlat jó irányba vitt bennünket. A magyar színházi élet sokszor bizalmatlan légkörét most az együttműködés, közös gondolkodás hatotta át, olyan mértékben, ahogyan én azt korábban nem tapasztaltam. Színházunk mellett még több mint száz partnerintézmény vett részt az olimpia lebonyolításában áprilistól júniusig, ami közös erőfeszítésként marad meg az emlékünkből. Az olimpiához hasonló léptékű színházi programsorozatot még nem látott vendégül hazánk – jól esik elismé-

október 11. – 19 óra • Nagyszínpad

William Shakespeare – Ondrej Šoth – Zuzana Mistríková

HAMLET

Rendező: ONDREJ ŠOTH

Kassai Nemzeti Színház | Szlovákia

telni a számokat: 58 ország, 400 társulat, 750 előadás, és három hónapon át egész Magyarországon zajlottak az események. Az olimpia szervezőbizottsága Vidnyánszky Attilát bízta meg az esemény művészeti vezetésével. Egy ekkora esemény megszervezése komoly terhet rakott a Nemzeti Színház MITEM-eken edzett stábjára, de édes ez a teher. Mi is több mint negyven társulatot láttunk vendégül a Nemzetiben, emellett külső helyszíneken – többek között a Szent István-bazilika előtti téren, a Tüskecsarnokban vagy az Eiffel Műhelyházban – szerveztünk meg előadásokat, és valószínűleg évek kellene hozzá, hogy feldolgozzuk mindazt, ami az elmúlt fél évben velünk és a közönségünkkel történt. Minden előadás közben azt éreztem, hogy a jelen pillanat felerősítette annak aktualitását és a közönség is sokkal intenzívebben, nyitottabban kapcsolódott ezekhez az alkotásokhoz, mint eddig bármikor. Ennyi őszinte ovációt, érzelmekkel teli tapsot rég nem tapasztaltam! Ahogy a Madách-projekt egyik angol résztvevője fogalmazott: egyesítettük a színház által a világot. Az őszi, tizedik alkalommal megrendezendő MITEM-nek pedig két oka van: az egyik,

hogy voltak társulatok – például a francia Comédie-Française –, akiket csak őszre tudtunk leszervezni, ezen kívül még volt pár program, ami tavasszal már nem volt lebonyolítható. A koronavírus járvány miatt 2020-ban elmaradt a MITEM. Ha ez az év nem marad ki, a 10. Színházi Olimpián 10. MITEM következett volna. De most utolértük magunkat.

A 10. MITEM amolyan különleges kiadásnak ígérkezik. Milyen gondolat köré rendeződik a rendhagyó színházi találkozó?

– Voltaképpen ott folytatjuk szeptember 29-én, ahol június 24-én abbahagytuk: Madách Imrével. Minden évben az ő egyik mondata határozza meg azt a szellemi horizontot, amelyet a róla elnevezett színházi találkozónk körüljár. *Az ember tragédiájának* prágai színéből vett intelem – „Ne vedd el a művészetben hitem” – szövegkörnyezete is izgalmas, hiszen az álomból ébredő Kepler/Ádám szembesül ezzel a szorongással, ami bennünket is jellemez. Miközben a felszínen dübörög a színházi kultúripar, menő fesztiválokkal és harsány intrikákkal, külföldi vendégeinktől is tudjuk: a valódi művészet

szabadságát egyre több veszedelem fenyegeti. A pénz hatalma, a korlátozó, időnként cenzúrára emlékeztető nemzetközi tendenciák, a szomszédunkban zajló háború réme, a profitéhség és sorolhatnám tovább azokat a tényezőket, amelyek a pezsgő színházi élet egészséges működését megronthatják. Az, hogy ez az aggodalom nem új, hanem Madách gondolkodásában is megjelent, megerősít bennünket abban, hogy foglalkoznunk kell vele, mert nem természetes a létezése, hanem ápolni, gondozni kell. Az olimpia szervezése időszakában számtalanszor feladhattuk volna, rendkívül ellentmondásos időszakban kellett építkeznünk és biztatnunk a partnereinket. Nagyon megérte kitartani, mert most már tapasztalásként mondhatom: nincs értelme művészet nélkül élni! Akárhányféle színházi esztétikával találkoztunk is tavasszal, egyvalamiben közősek voltak ezek az előadások: a színház a színész, a néző és a mű jelenidejű találkozása, ami lélekemelő erővel bír. Nagy szükségünk van erre az erőre a mai időkben!

Milyen elemekből áll össze a 10. MITEM programja?

– A már említett Comédie-Française Tartuffe-előadása is része lesz a Kassai Állami Színház és a Jugoszláv Dráma Színház produkcióival együtt a MITEM+ névre keresztelt „szekciónak”. A párizsi társulat – az Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézet közlése szerint – 2008-ban járt utoljára Magyarországon, nagy öröm számunkra, hogy ilyen hosszú

idő után az idén 200 éves Miskolci Nemzeti Színház mellett ismét a Nemzeti Színházban láthatjuk őket vendégül. A MITEM programjának másik szekciója a Synergy World Theatre Fesztivál: évek óta felkaroljuk a nyelvi és nemzetiségi kisebbségek színházi előadásait, idén szintet lépünk ezzel a fesztivállal, és érdeklődve várjuk a társulatokat a baskíriai Ufától a németországi Kölnig. Ahogyan a MITEM-eken minden évben meghívtunk határon túli magyar előadásokat, úgy a Színházi Olimpián is arra kértük partnereinket, hogy lássanak vendégül külföldi magyar előadásokat. A nemzeti kisebbségek értéként való kezelése sajnos nem általános manapság, ezért ebben küldetést is látunk. Vendéglátó színházként úgy gondoltuk, a tizedik alkalommal mi is megmutatjuk magunkat: a Nemzeti Színház Showcase keretében teátrumunk utóbbi éveinek sikeres, formabontó produkcióit mutatja be. A Beregszász 30 ünnepi sorozat pedig a fennállásának harmadik évtizedét ünneplő kárpátaljai társulat jelentős előadásait tárja a közönség elé. Közismert, hogy a színházat Vidnyánszky Attila alapította, de azt talán kevesebben tudják, hogy a háború miatt jelenleg Magyarországon kénytelenek működni. A kínálatot szakmai kísérőprogramokkal – kiállításokkal, filmvetítésekkel, közönségtalálkozókkal és kerekasztal-beszélgetésekkel – tesszük igazi színházi találkozóvá.

LUKÁCSY GYÖRGY

A MITEM-sztori

Magyarország és Budapest 2014 előtt nem volt látható az európai színházi fesztiváltérképen. A MITEM alapításáig ugyanis nem volt olyan számottevő nemzetközi színházi találkozó Magyarországon, mint amilyen a környező országok mind-egyikében működik – például a toruői Kontakt, a kolozsvári Interferenciák, a nagyszebeni fesztivál, a belgrádi BITEF vagy a szarajevói MESS.

Vidnyánszky Attila kezdeményezésére 2014-ben indult útjára a Nemzeti Színházban a Madáchról elnevezett színházi találkozó. Már alapítása évében 12 országból érkeztek társulatok. Az elmúlt 10 esztendőben pedig több mint félszáz országból több mint 300 előadás érkezett a MITEM-re, a budapesti Nemzeti Színházba. A találkozó elmúlt éveinek sikerét bizonyítja, hogy a Nemzetközi Színházi Olimpia szervezőbizottsága a 10. olimpia megrendezésével Vidnyánszky Attilát és a MITEM-et bízta meg, 2023 tavaszán-nyarán Európa legnagyobb kulturális rendezvénye a 10. Nemzetközi Színházi Olimpia volt, amelynek főprogramját a 9. MITEM kínálta.

Az elmúlt tíz évben a világszínház jelentős alkotóit, társulatait látta vendégül a MITEM. Olyan rendezők előadásai voltak láthatók többek között, mint Eugenio Barba, Alvis Hermanis, Heiner Goebbels, Eimuntas Nekrošius, Valerij Fokin, Rimas Tuminas, Andrej Mogucsij, Silviu Purcărete, Luk Perceval, Thomas Ostermeier, Valerij Fokin, Michael Thalheimer, Robert Wilson, Theodorosz Terzopoulos, Emma Dante, Tadashi

Suzuki, Andrei Șerban, Romeo Castellucci, Valère Novarina, Tompa Gábor, Szlava Polunyin és Vidnyánszky Attila. Olyan meghatározó társulatok érkeztek Budapestre, mint a milánói Piccolo Teatro, a holstebroí Odin Teatret, a vilniusi Meno Fortas, Moszkvából a Vahtangov és a Művész Színház, a szentpétervári Alekszandrinszkij, kijevi Ivan Franko Ukrán Nemzeti Színház, a Kolozsvári Állami Magyar Színház, német nyelvterületről a Berliner Ensemble, a hamburgi Thaliaheater és a bécsi Burgtheater, a villeurbanne-i Théâtre National Populaire, illetve nemzetközi alkotóközösségek, mint a Peeping Tom, a londoni Complicité és a Cheek by Jowl és még sokan mások...

Az olyan nagy színházi nemzetek, mint az orosz, a német és a francia mellett a MITEM vendégei voltak macedón, moldáv, román, szerb, horvát, bosnyák és szlovén, lett, litván és észt, kelet-szibériai szaha, tatár, koreai, vietnami, libanoni, algériai, iraki, török, grúz, japán társulatok is. Volt MITEM skandináv, illetve arab színházi fókusszal. Tradicionális színházi műfajokat is láthatott a közönség: kínai és tibeti operát és egy nyolcórás indiai kathakali előadást.

A MITEM egyik legfontosabb célkitűzése a kezdetektől az volt, hogy áthidalja a kulturális, gondolkodás- és világlátásbeli különbségeket. A mások megértésére tett gesztusok a legfontosabbak a MITEM-en, mert csak így tudják képviselni és megélni egymás megértésének kultúráját – fogalmaznak a szervezők.

AZ EDDIGI KILENC MITEM-EN

44 ország • 127 társulat • 274 előadás • 80 000 néző

A MITEM+ elnevezésű szekcióban három olyan társulatot köszönhetünk, amelyek első alkalommal vesznek részt a találkozón. A Párizsból, Kassáról és Belgrádból érkező színházak országuk meghatározó művészeti műhelyei.

A francia Nemzeti Színház, a Comédie-Française olyan Molière-előadást hoz Budapestre (és a turnéjuk keretében Miskolcra is), amely tavaly a nagy francia szerző születésének 400. évfordulójára készült. A Kassai Nemzeti Színház Szlovákia második legnagyobb városának kulturális központja, tőlük a tánctagozat Hamlet-adaptációját láthatjuk. Az 1947-ben alapított Jugoszláv Dráma Színházban egykor Jugoszlávia minden fontos színházi közössége képviselte magát, ma más és új koncepció szerint működnek.

október 7. – 19 óra, október 8. – 17 óra • Nagyszínpad

Molière

TARTUFFE, AVAGY A KÉPMUTATÓ

Rendező: IVO VAN HOVE

Comédie Française | Párizs, Franciaország

október 11. – 19 óra • Nagyszínpad

William Shakespeare – Ondrej Šoth – Zuzana Mistríková

HAMLET

Rendező: ONDREJ ŠOTH

Kassai Nemzeti Színház | Szlovákia

október 12. – 19 óra • Nagyszínpad

Szophoklész

OIDIPUSZ

Rendező: VITO TAUFER

Jugoszláv Dráma Színház | Belgrád, Szerbia

16 éven felülieknek ajánljuk

Tartuffe, avagy a képmutató

Molière remekműve a legrangosabb francia társulat előadásában

Orgon, a tehetős polgár, befogadja a mélyen vallásosnak tartott és általa is csodált Tartuffe-öt, aki azonban vendéglátója vagyosnára áhítozik... Tartuffe csaló? Igen, természetesen az. Ajtatosnak tetteti magát, holott nem az. Csalárdságának azonban erénye, hogy feltárja az Orgon családját átszövő titkos feszültségeket, vágyakat. Közelebbről nézve egy összeomlott, a múlt romjai közt rekedt család tárul elénk.

Ekkor furakszik be Tartuffe a robbanásközeli helyzetben lévő háztartásba. Szegény, mint a templom egere, máról holnapra él, templomról templomra járva alamizsnát gyűjt, így tengeti életét. Orgon Tartuffe-ra a megváltó, az odaadó hívő szerepét osztja. Ő meg jó színészként eljátssza a szerepet, pénzt és jobb életet remélve, amelyben legalább hetente egyszer mosakodhat, tiszta ruhában járhat. Orgon barátja, bizalmasa lel benne, akivel megoszthatja gondjait és nehézségeit. Tartuffe tökéletes gondozónak, barátnak, lelki tanítómesternek bizonyul. Orgon úgy dönt, Tartuffe-öt teszi meg egyedüli örökösének. Ekkor robban a bomba...

Ivo van Hove nem a Molière által 1669-ben befejezett és általában színpadra állított ötfelvonásos változatot választotta. A darab egy elveszett változatát rekonstruáltatta. Ezt a háromfelvonásos Tartuffe-öt, amelynek címe *Tartuffe, avagy a képmu-*

tató, XIV. Lajos ízlése szerint cenzúrázták 1664-ben, az ösbe-mutató előtt.

A párizsi Comédie-Française többek között ezzel az előadással ünnepelte 2022-ben Molière születésének 400. évfordulóját. Most a francia mester halálának 350. évfordulóján látható az előadás a MITEM-en, illetve a turné keretében a Miskolci Nemzeti Színházban is.

Molière

Tartuffe, avagy a képmutató

Játsszák: a COMÉDIE-FRANÇAISE TÁRSULATA

Dramaturg: Koen Tachelet // Díszlet, fénytervező: Jan Versweyveld
// Jelmez: An D'huys

Rendező: IVO VAN HOVE

mikor? hol?

október 7. – 19 óra; október 8. – 17 óra • Nagyszínpad

A MITEM házigazdájaként 2014 óta először önálló programban mutatja be a Nemzeti Színház a saját előadásait. A showcase keretében az elmúlt évek különleges és formabontó, népszerű és nem egy esetben megosztó, de mindig új utakat, kifejezési lehetőségeket kereső produkciói láthatók. Klasszikusok – Büchner, Bulgakov, Brecht, Katona – művei mellett kortárs szerzők – Józsa Péter Pál, Kirill Fokin – alkotásai kerültek a programba. És van köztük olyan többszörös fesztiváldíjas darab is, mint a Woyzeck. Sikerdarabok és intézményi ars poetika hat „felvonásban”.

szeptember 30. – 19 óra • Nagyszínpad, színpadi nézőtér

Józsa Péter Pál

AGÓN

Rendező: VIDNYÁNSZKY ATTILA

október 12. – 16 óra • Kaszás Attila Terem

Georg Büchner

WOYZECK

Rendező: IFJ. VIDNYÁNSZKY ATTILA

16 éven felülieknek ajánljuk

október 13. – 19 óra • Nagyszínpad

Mihail Bulgakov

A MESTER ÉS MARGARITA

Rendező: ALEKSANDAR POPOVSKI

16 éven felülieknek ajánljuk

október 14. – 19 óra • Nagyszínpad

Bertolt Brecht

A KAUKÁZUSI KRÉTAKÖR

Rendező: AVTANDIL VARSZIMASVILI

október 15. – 19 óra • Gobbi Hilda Színpad

Kirill Fokin

REX

Rendező: VALERIJ FOKIN

október 16. – 19 óra • Nagyszínpad

Katona József

BÁNK BÁN

Rendező: VIDNYÁNSZKY ATTILA

A kaukázusi krétakör

Bertolt Brecht háborús darabja példázat a jóról

Az ország kormányzóját, Georgi Abasvilit a hatalomra törő Herceg megöleti, a várost pedig felgyújtják. A menekülő kormányzóné, Natella magára hagyja kisfiát, akit viszont a jószívű szolgálólány, Gruse Vacsnadze vesz magához. Innentől kezdve saját gyermekeként neveli odaadón, vállalva minden nehézséget, és még azt is, hogy ezzel összetöri szerelme, Szimon Csacsava szívét. Azonban a háborút követően a kormányzóné visszatér, és önmagának követeli vér szerinti gyermekét. A feloldhatatlannak tűnő dilemma megoldását Azdakra, a községi bíróra bízák, aki egy ősi próbatétellel tesz igazságot a két asszony között.

Amikor a vér szerinti anya visszaköveteli a gyereket, Azdak felrajzolja a krétakört, közepére állítja a kisfiút, és elmondja: a két nő közül annak ítéli a gyereket, aki kiragadja onnan. Aztán mégis annak adja, aki elengedte a gyereket, aki inkább lemond róla, minthogy fájdalmat okozzon neki. Nem a törvény szerint ítél tehát, hanem emberségesen. Azdak az egyszerű, józan népi bölcsesség képviselője. Nem a törvénykönyvből ítélkezik – azt csak a feneke alatt tartja, hogy magasabban üljön. Az íratlan igazság szerint ítél.

Vajon mi az erősebb – a szeretet gyöngédsége vagy a vér szerinti kötelék joga? Lehet-e igazságot tenni a kétféle anyai szív között? A törvény betűje vagy az élet törvénye szerint kell igazságot tenni. Bertolt Brecht népszerű darabja – amelynek ihletforrása egy ősi kínai legenda, illetve Salamon király bibliai példázata – ezeket a fájdalmas erkölcsi kérdésekre keresi választ.

„Bármely háborút, bármely veszteséget csakis a jóság által lehet helyrehozni. Csak a jóság és a bölcsesség képes megmenti az embert. Erről szóló példázat A kaukázusi krétakör – mondja az előadás rendezője, a grúz Avtandil Vaszimasvili. – Nem a háború pusztításáról, hanem a jóságról, nem az alantas ösztönökről, hanem a nehéz időben megőrzött tisztességről az előadásunk.

Bertolt Brecht

A kaukázusi krétakör

Gruse Vacsnadze – KATONA KINGA | Szimon Csacsava – BORDÁS ROLAND
 | Azdak – TRILL ZSOLT | Georgi Abasvili / Herceg – BERETTYÁN SÁNDOR |
 Natella – SZÁSZ JÚLIA | Gogi / Bizergan Kazbeki / Beteg – FARKAS DÉNES |
 Lavrenti / Öreg tejárús / Öreg paraszt / Fogadós – SZARVAS JÓZSEF | Salva,
 rendőr – KRISTÁN ATTILA | Gruse „anyósa” / Idős feleség – SZÜCS NELLI | Jozsif,
 Gruse „férje” / Orvos / Menekült / Fiatal paraszt – HERCZEGH PÉTER | Szerzetes
 / Nagyherceg / Gazdag paraszt / Idős férj – VARGA JÓZSEF | Arszen Kazbeki /
 Örvezető / Menekült – SZÉP DOMÁN | Fafej, közkatona / Lovászfű, Lavrenti –
 KOVÁCS S. JÓZSEF | Aniko / Dajka / Szakácsnő / Parasztasszony / Grúzia anyó
 – SZILÁGYI ÁGOTA | Zsuzsuna / Fiatal lány / Parasztasszony – MARTOS HANGA |
 Katona / Fiatal paraszt – MADÁCSI ISTVÁN

Díszlet: Mirian Svelidze // Jelmez: Natalia Kobahidze // Zene: Gia Kancseli //
 Dramaturg: Kozma András // Koreográfus: Vida Gábor // Súlyó: Sütő Anikó //
 Ügyelő: Dobos Gábor, Géczy István // Rendezőasszisztens: Kernács Péter

Rendező: AVTANDIL VARSZIMASVILI

mikor? hol?

október 14. – 19 óra • Nagyszínpad

2017-ben a szerbiai Újvidéken alakult a Synergy World Theatre Festival azzal a célkitűzéssel, hogy platformot biztosítson különböző nyelvi közösségek és kultúrák határain működő színházaknak és társulatoknak. A fesztivál útja 2023-ban a magyarországi Színházi Olimpia évében Budapestre, a Nemzeti Színházba vezet, ahol a 10. Madách Nemzetközi Színházi Találkozó, a MITEM keretében látható.

Bukarestből zsidó színház, Csehországból lengyelül, Georgiából oroszul, Németországból roma nyelven játszó társulat érkezik, Oroszországból pedig baskír nemzetiségű színházat láthatunk a Synergy kínálatában.

október 2. – 19 óra • Nagyszínpad

Mario Diamant

RÚTH KÖNYVE

Rendező: EUGEN GYEMANT

Állami Zsidó Színház | Bukarest, Románia

október 3. 15 óra • Kaszás Attila Terem

Jonathan Swift – Jiří Hajdyla

GULLIVER UTAZÁSAI

Rendező: JIŘÍ HAJDYLA

Těšínské Színház, Bajka Bábtársulat | Český Těšín, Csehország

bábelőadás, 6 éven felülieknek ajánljuk

október 3. – 19 óra • Gobbi Hilda Színpad

Karin Lednická

GÖRBE TEMPLOM

Rendező: RADOVAN LIPUS

Těšínské Színház | Český Těšín, Csehország

október 5. – 19 óra • Gobbi Hilda Színpad

Rainer Werner Fassbinder

A FÉLELEM MEGESZI A LELKET

Rendező: NADA KOKOTOVIĆ

Theater TKO | Köln, Németország

október 6. – 19 óra • Gobbi Hilda Színpad

Nyikolaj Gogol

A KÖPÖNYEG

Rendező: AVTANDIL VARSZIMASVILI

Griboedov Színház | Georgia, Tbiliszi

október 10. – 19 óra • Gobbi Hilda Színpad

Olzsasz Zsanajdaro

DZSUT

Rendező: AJRAT ABUSAHMANOV

Mazsit Gafuri Baskír Állami Akadémiai Dráma Színház | Ufa,

Orosz Föderáció, Baskír Köztársaság

Rúth könyve

Egy spanyol darab jiddis nyelven Bukarestből

„A *Rúth könyve* című darabot édesanyám története ihlette. Anyám lengyel bevándorlóként érkezett Argentínába 1934-ben, hogy feleségül menjen apámhoz. Akárcsak a legendás bibliai Rúth, ő is idegenek között élte le az életét. Egy húga kivételével, akinek szintén sikerült a háború előtt Argentínába emigrálnia, anyám egész családja – a szülei, a nővére és a bátyja – a Holokauszt áldozata lett.

Anya ritkán mesélt nekünk a varsói életéről, a családjáról. Számára a múlt túl fájdalmas beszédtema volt. A valós eseményeken alapuló irodalmi művekhez hasonlóan, egyes események itt is valósak, mások a képzelet szülöttei. Az előadás több egy anyámról szóló életrajzi vázlatnál: megpróbálom bemutatni benne, mekkora büntudat gyötri a háború karmai közül kimenekülő, de családjukat hátrahagyó túlélőket.

A darabbeli Rúth Alzheimer-kóros, ezért csak a múltjának távoli részleteire képes visszaemlékezni. Ezek közé tartozik három énváltozata is, akiket jelenlegi énje nem ismer fel. Ezt az egészet egyedül Anya látja.

Eredetileg spanyolul írtam a darabot, de az emlékeimben megszólaló hangok jiddisül beszéltek. Rendkívül hálás vagyok Maia Morgensternnek és az Állami Zsidó Színháznak, hogy a Rúth könyvét különös és csodálatos anyanyelvemen, a mameloschenen állították színpadra” – írja a daraból a szerző, Mario Diamant.

A közel 150 éves bukaresti Állami Zsidó Színház az egyetlen, ilyen régóta megszakítás nélkül működő zsidó teátrum. Az 1948-ban államosított intézményben az elmúlt évtizedekben több mint 200 bemutatót tartottak. A színház igazgatója a neves filmszínész Maia Morgenstern.

Mario Diamant

Rúth könyve

Rúth – KATIA PASCARIU | Asszony – NATALIE ESTER | Fiatal nő – VIORICA PREDICA | Kislány – CABIRIA MORGENSTERN | Anya – MIRELA NICOLAU | Golde – ARABELA NEAZI | Rozalia – CRISTINA CÎRCEI | Férfi – MIRCEA DRAGOMAN | Rendőr, fagylaltos, Motke Pipkin – NICOLAE BOTEZATU | Fiatal Boris – MARIUS CĂLUGĂRIȚA | Boris – MIHAI CIUCĂ | Max – DARIUS DARADICI | Marek – ANDREI MIERCURE | Porondmester – GEORGE REMEȘ | Orvos – NICOLAE CĂLUGĂRIȚA

Díszlet: Dani Ionescu // Jelmez és kísérőzene: Eugen Gyemant

Rendező: EUGEN GYEMANT

mikor? hol?

október 2. – 19 óra • Nagyszínpad

1993. október 23-án kezdte meg működését Kárpátalja első hivatásos magyar színháztársulata, a beregszászi Illyés Gyula Magyar Nemzeti Színház, mai hivatalos nevén a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház. Alapítója Vidnyánszky Attila, aki a kijevi színművészeti főiskolán végzett rendezőként, és ott tanította a társulatot alkotó két magyar színészosztály tagjait.

Faluztak Kárpátalján, vendégjátékokra utaztak Magyarországra és romániai, felvidéki magyar lakta településekre, játszottak Oslótól Tbiliszig, Párizstól Novoszibirszkig. Az első évtől rangos fesztiválokon kaptak díjakat, többek között Szevasztopolban, a lemergi Arany Oroszlánon, a toruñi Kontakton, a Passages Fesztiválon (Nancy, Metz), egyedüli magyar színházként vettek részt a moszkvai Színházi Olimpián. Legutóbb a GRA Ukrán Országos Színházi Versenyfesztiválon kaptak elismerést.

október 19. – 19 óra • Gobbi Hilda Színpad

Szergej Medvegyev

FODRÁSZNŐ

Rendező: VIKTOR RIZSAKOV

október 20. – 19 óra • Kaszás Attila Terem

Nyikolaj Gogol

HÁZTŰZNÉZŐ

Rendező: VIDNYÁNSZKY ATTILA

október 21. – 19 óra • Nagyszínpad

Örkény István

TÓTÉK

Rendező: VIDNYÁNSZKY ATTILA

október 22. – 15 óra • Kaszás Attila Terem

Csehov

EGYFELVONÁSOS KOMÉDIÁK

Rendező: VIDNYÁNSZKY ATTILA

október 23. – 19 óra • Kaszás Attila Terem

Petőfi Sándor

A HELYSÉG KALAPÁCSA

Rendező: VIDNYÁNSZKY ATTILA

Háztűznéző

Gogol groteszk humora, az „itt és most” keserősége

Gogol ismert darabjában a házasodni készülő (vagy éppen hezitáló) ifjú (vagy éppen korosodó) szereplők szórakoztató vívódásainak, a párválasztással járó gyötrelmeinek lehetünk tanúi. A humorral átítatott pillanatok és jellemeket látva nevetve ismerhetünk rá a színpadon az ember titkos félelmekre, vágyaira, kétségbeesett erőlködéseire, hogy végül – egyfajta összegzőképpen – mi is átéljük a felismerést: „Köszönöm, pajtás. Csak most tudtam meg végre-valahára, mi is az élet. Most egészen új világ tárult elém, most már látom, hogy minden mozog, él, érez, valahogy szinte gőzölög, és valahogy az ember maga se tudja, mi történik. Azelőtt nem vettem észre semmi effélét, vagyis...”

Azelőtt... Az előadás beregszászi bemutatójakor, 2023 márciusában, egy évvel az ukrainai háború kitörésekor az „azelőtt” a háború előtti időt jelenti. Az előadás sem mehet el reflexió nélkül a világunkat felforgató változások mellett, s a maga sajátos módján, izgalmas megoldást találva meg is adja ezekre az embert próbáló időkre a saját válaszát, sőt, az eredményes háztűznézés reményében fejezi ki legfőbb kívánságát: „Jólétben élj, és hozzatok a világra egy sereg gyermeket...”

Az előadásban egy kivétellel (neki menetessége van a katonai szolgálattól) minden szerepet nők játszanak. A darabot

Nyikolaj Gogol

Háztűznéző

Agafja Tyihonovna, kereskedő lánya, eladósorban – POLYÁK ANITA | Arina Pantyelejmonovna, a nagynénje – GÁL NATÁLIA | Fjokla Ivanovna, házasságszerző és Alekszej Dmitrijevič vásárcsarnoki kereskedő – OROSZ IBOLYA | Ivan Kuzmics, udvari tanácsos – OROSZ MELINDA | Ilja Fornics, a barátja – VASS MAGDOLNA | Ivan Pavlovics, gondnok – SÖTÉR ISTVÁN | Nyikanor Ivanovics, nyugalmazott gyalogos tiszt – GÁL NATÁLIA | Baltazár Baltazárovics, tengerész – CSÉKE ADRIENN | Gogol és Dunyaska, szolgáló – HECZEL JÁZMIN

Díszlet: Tóth Kázmér // Jelmez: Berzsenyi Krisztina

Rendezte: VIDNYÁNSZKY ATTILA

mikor? hol?

október 20. – 19 óra • Kaszás Attila Terem

a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház és a Nemzeti Színház közös produkciója

így otthon, Kárpátalján is tudják játszani, fontos, hogy új produkciókkal is jelen legyenek. „Csak azért is színházat csinálunk – ezek között a körülmények között is. Komédiát készítünk, mert ha csak pár pillanatra is, de szeretnénk derűt lopni az emberek szívébe – fogalmaz Vidnyánszky Attila rendező.

Az ember tragédiája – a mi katartikus ünnepünk

Madách műve tizenegy ország színészhallgatóinak vízójaként kelt életre

A 10. Színházi Olimpia egyik kiemelkedő nemzetközi eseményeként tizenegy ország több mint kétszáz színinövendéke adta elő a kétszáz éve született Madách Imre *Az ember tragédiája* című művét a Hajógyári-sziget egyik régi javítócsarnokában. Vidnyánszky Attila közel hétórás rendezése egyszerre volt színházi élmény és egy népek összefogásából létrejött rítus. Felejthetetlen ünnep a rozsdaovezetben.

A budapesti Eiffel Műhelyház levegője június 12-én megtelt elektromossággal. Ez volt az a nap, amire a Magyarországra érkező kétszáz színészhallgató és tanáraik hónapok óta készültek. A Színház- és Filmművészeti Egyetem (SZFE) szervezésében ugyanis tizenkét egyetem növendékei fogtak össze annak érdekében, hogy közösen adják elő *Az ember tragédiája* című művet.

KÖLTŐI, PATETIKUS, IRONIKUS...

Mindegyik társulat hónapok óta saját egyetemein próbált, hogy az előre kiosztott színeket begyakorolják – az egyiptomiak az egyiptomi színt, a görögök az athénit, az olaszok a rómaid, a törökök a konstantinápolyit és így tovább. És most elérkezett a nap, hogy egymásnak és az érdeklődőknek bemutassák, hogyan értelmezték Madách emberiségkölteményének egy-egy színét. A lengyelek intim, költői mennyországa, a románok posztmodern

Prágája, a grúzok magával ragadó mozgásszínházi előadása, az egyiptomiak musicalja, a görögök napjaink menekültdrámáját is felidéző athéni színe, az olaszok vérbő és dekadens Rómája, a kanadaiak és az angolok ironikus úrjelenete és Londona, a franciák patetikus Párizsa, és persze a magyarok költőien koreografált színei – mind-mind külön világot nyitottak meg ezen a reggeltől estig tartó, egyszerre kimerítő és felvillanyozó bemutatónapon. De a kérdés az értelmezések sokféleségét látva vált egyre többek számára kínzóvá: hogyan tudja mindezt Vidnyánszky Attila nagyjából két hét alatt egyetlen előadássá formálni? A cél ugyanis ez volt: június 23-án egy új és egyelőre ismeretlen helyszínen közösen bemutatni *Az ember tragédiáját*.

SZORONGÁS ÉS LÁMPALÁZ

Aki sokszor látott már tanácstalan színészt, még az sem tudhatja, hogy a szorongásnak micsoda koncentrációját jelenti egyszerre kétszáz tanácstalan színész!

– Emlékszem, hogy az első nap olyan volt, mint Babilon, mindenki az anyanyelvén beszélt. Nagyon zavaros volt, próbáltuk megérteni, hogyan folyik majd a munka – eleveníti fel a kezdeteket az olasz Alessandro Miano.

Némi reménykedés jelent meg ugyanakkor a görög Konsztantinos Arvanitakis hangjában: – El sem tudom képzelni, hogyan fogja Attila mindezt összerakni egy színpadra. Ötletem sincs, ezért vagyok itt, mert kíváncsi vagyok, hogyan lesz. De ez igazolja, hogy a színház összeköt minket, és mennyi különböző értelmezését hozza ki ugyanannak a szövegnek, de vég-

eredményben ugyanarról beszélünk – csak más nyelven, és más színházi nyelven.

Még ennél is bizakodóbb volt az egyiptomi Hazem Elka-dy: – A rendező nagyszerű, mert olyan dolgokat visz véghez, a mozgásokkal, az összes emberrel, át tudja adni az érzést, *Az ember tragédiájának* érzését, minden pillanatot érez, a darab minden pillanatát. Érzi, látjuk a szemében. Az egész darab olyan, mint egy nagy egység, nincsenek különbségek, hogy itt vannak az egyiptomiak, itt meg a magyarok, nem, hanem minden az ember maga, csak az ember.

E sokféle Madách-értelmezést egy nevezőre hozni – ez volt a célja annak a szimpóziumnak, amelyet az egyes színek bemutatása, és a kínzó kérdéseket ideig-óráig feledtető, Berecz István által vezetett, fergeteges táncház után tartottak a szervezők. Ez a rendhagyó színházi olvasópróba ismerkedés volt Madách Imrével, Vidnyánszky Attila víziójával és – legyünk realisták – magával *Az ember tragédiájával*. Hiszen nem biztos, hogy minden egyes színész végig is olvasta az egész művet...

LUCIFER TÖRTÉNELME

„Mi módon lehetne a színház kifejezésformáit nevelni, és hozzánövelni az ilyen nagyméretű művekhez? Ez a probléma izgatott, nyugtalanított, azt is mondhatnám, hogy az ezzel való foglalkozás közben fejlődtem fokozatosan színházi emberré. (...) Színházi rendező számára nem tudok izgalmasabb feladatot elképzelni, mint olyan művek színre vitelét, melyeknek megalkotásánál a költő nem gondolt színházi előadásra.

A nagy drámai költemények (*Faust*, *Peer Gynt*, *Az ember tragédiája* stb.) a színház nagy erőpróbái, és előadásai ünnepnapnak kell hogy számítsanak a színház életében” – írta Németh Antal az *Egy emberöltő Az ember tragédiája szolgálatában* című munkájában Madách Imre művének színpadra állításáról.

A tizenegy ország színinövendékeinek tartott Madách-szimposiumon elhangzó felvetéssel kapcsolatban Vidnyánszky Attila elmondta: szerinte nagy elődjének, a Nemzeti Színházat 1935 és 1944 között vezető Németh Antalnak a véleményével talán csak abban vitatkozna, hogy a *Tragédia* alkotója nem gondolt volna színházi előadásra. A Madách Imre főművét immár ötödik alkalommal színre vivő Vidnyánszky szerint minden szín középpontjában egy-egy remekül megírt konfliktus áll, ami a filozófiai mélységek és a régies-költői nyelvezet ellenére is játszhatóvá teszi a *Tragédiát*. Ahogyan a szimposiumon kiemelte, kortárs szemmel és a lényegre összpontosítva megnyílik az emberiségköltemény drámaisága: a halál miatt szorongó ember kérdései a mai fiatalokat is megszólítják. (Ez valóban lényegi elem, ha számba vesszük, hányszor szembe-sül Ádám a múlandósággal a *Tragédiában*.) A másik szempont, amivel a rendező közelebb akarta hozni színészeit a *Tragédiához*, a saját értelmezése: „Az ember tragédiája Lucifer történelmét mutatja be. Ez a tagadás története. Ádám eszményei tiszta szándékokat tükröznek, ezekkel nem szeretnék ironizálni. Az, hogy kiábrándulunk vagy elbukunk, még nem azt jelenti, hogy reményünk és törekvéseink hiábavalóak voltak.”

KULTURÁLIS KÜLÖNBSÉGEK

Ilyen sokszínű társulat esetén különös szempontok jelennek meg. Magyarországon rendezői elgondolástól függ az Úr szín-

padi megjelenítése, de más kultúrák számára ez nem pusztán szcenírozási kérdés. Amikor a színészek előtt Vidnyánszky Attila azt boncolgatta, hogy régen ő is eljátszotta az Úr szerepét (Varga József színésszel), az idő előrehaladtával változott ezen. Úgy döntött, hogy az Úr nem színész által megformálva, hanem hangbejátszásként jelenik meg az előadásban. Sinkovits Imre pályafutása során játszotta Ádámot, Lucifert, és már 11 éves iskolásként övé volt az Úr hangja egy szakköri előadásban – szóval Sinkovits neve összeforrt a *Tragédiával* és Madáchcsal. Vidnyánszky rendezésében a már elhunyt Sinkovits hangja egyfajta túlvilági üzenet.

A szimpóziumon azonban Vidnyánszky bevallotta, hogy még maga sem döntötte el, a készülő előadásban megszemélyesíti vagy csak bejátssza az Úr hangját. A lengyel egyetemisták a mennyország színben az előbbi választották: egy nő és egy férfigallgató ereszkedett le Úrként a zsinórpadról. Ők nyilván kevésbé fogadták örömmel az új rendezői elképzelést, az egyiptomiak viszont egyként bólogattak, aminek hátterében az iszlám azon parancsa állhat, amely tiltja a Teremtő bármilyen megjelenítését.

„NE FÉLJ!”

Aztán megkezdődtek a közös próbák... Mire a résztvevők megszokták volna az Eiffel Műhelyház modern, légkondicionált környezetét, máris elkezdhettek ismerkedni a Hajógyári-sziget egyik magára hagyott, romos javítócsarnokával: az előadás helyszínével.

– Ez a tér minden, csak nem hagyományos színpad. De ez egy vízió, és szerintem Madách szövegét nagyon jól szolgálja ez a tér, a maga depresszív jellegével – adott hangot első benyomásának a román származású kanadai rendező-tanár, Tereza Barta. A csarnok ugyanis minden színházi léptéken túlmutat, a rozsdás oszlopok egy 250 méter hosszú és 150 méter széles tér fölött tartják a tetőt. A Vidnyánszky Attila által a 2011-es Szegei Szabadtéri Játékokon rendezett *Tragédiában* is központi elemként szereplő földhalom a javítócsarnokban pedig igazi dombbá érett. Ez a látvány nem csökkentette a színészek arcán megjelenő szorongást. De a munka az időnként zivatarokkal frissített, sokszor 40 Celsius-fokos hőségben sem állt le.

A hallgatók örömmel vállaltak szerepet mások színeiben, statisztáltak, ha kellett, és voltak színek, amelyekben Vidnyánszky Attila elképzelése szerint minden náció képviselteti magát. A mennyország, a falanszter vagy a paradicsomból kitaszított ember ugyanis nem történelmi – és így helyhez kötött – helyszín, hanem a teremtettségünkben fakadó állapot. Ezekben a színekben – különös tekintettel a fináléra – az a kérdés fogalmazódhatott meg a nézőben: vajon a sok nyelven, gyakran egyidőben megszólaló színészeket kórusnak halljuk-e majd, vagy az előadás torz hangzavarrá válik.

Országok és színek

A PARADICSOMBAN, FALANSZTER, PÁLMAFÁS VIDÉK A PARADICSOMON KÍVÜL

Magyarország

Színház- és Filmművészeti Egyetem és MATE Rippl-Rónai Művészeti Intézet

A MENNYEKBEN

Lengyelország

Warsaw Film School

EGYIPTOMI SZÍN

Egyiptom

Academy of Arts, Higher Institute of Dramatic Arts, Giza

ATHÉNI SZÍN

Görögország

Athens Conservatoire Drama School

RÓMAI SZÍN

Olaszország

Centro Teatro Attivo

KONSTANTINÁPOLYI SZÍN

Törökország

Istanbul Aydin University

PRÁGAI SZÍN ÉS HAVAS TÁJ

Románia

University of Theatre and Film "I.L. Caragiale"

PÁRIZSI SZÍN

Franciaország

EICAR The International Film and Television School Paris

LONDONI SZÍN

Egyesült Királyság

Liverpool Institute for Performing Arts (LIPA)

Az ÚR

Georgia

Shota Rustaveli Theatre and Film Georgia State University

Kanada

York University

MINDEN, AMI SZÍNHÁZ, MINDEN, AMI NEMZETI SZÍNHÁZ...

- * SZÍNÉSZINTERJÚK * KULISSZATITKOK * PREMIERAJÁNLÓK
- * ELŐADÁS-AJÁNLÓK * SZÍNHÁZTÖRTÉNET * VILÁGSZÍNHÁZ
- * SZÍNHÁZI NOVELLÁK * GASZTROSZÍNHÁZ * KÜLÖNLEGES PROGRAMOK * SZÍNHÁZI FOTÓK * KRITIKUS NÉZŐPONTOK

A NEMZETI MAGAZIN
MINDEN KORÁBBI SZÁMA
ÉS AZ AKTUÁLIS KIADÁS
IS OLVASHATÓ A NETEN.

A két szünettel hétórás produkció végére egyértelművé vált, hogy *Az ember tragédiája* több nyelven elmondott, kikiáltott üzenete: „Mondotam, ember: küzdj és bízza bízzál!”, csakis felemelő lehet a kétszáz, egyszerre lelkes és elcsigázott ajakról. Vidnyánszky Attila azonban továbbment ennél, és a Nemzeti Színházban 2018-ban bemutatott előadás végén már kihallható üzenettel toldotta meg Madách Imre művét.

– Manapság mindentől szorongunk: félünk a klímaváltozástól, a háborútól, a kormánytól és az ellenzékétől – pedig nincs okunk félelemre! – ad választ a katartikus zárlatot firtató kérdésünkre a rendező.

Az előadás záróakkordjaként minden nyelven elhangzó „Ne félj!” a Biblia legtöbbször – a szorgalmasok szerint 116 alkalommal – megjelenő üzenete, a Gondviselőbe vetett hit tömör megfogalmazása. Ez a felszabadító befejezés a színészeket és a közönséget egyaránt megérintette, csakis az öröm pillanatai következhetnek: koccintások, zászlók lengetése, ölelések.

A tizenegy ország és tizenkét egyetem előadásával létrejött *Az ember tragédiája* végül több lett a magyar drámairodalom nagy alakjának köszöntésénél, vagy felsőoktatási hálózatépítésnél: közös élménnyé vált. És a bibliai üzenet miatt sem túlzás azt állítani: ünneppé.

LUKÁCSY GYÖRGY

| fotó: Eöri Szabó Zsolt, Szeidl Marian

„Összehullni, szétsietni”

A június 23-án a Hajógyári-szigeten látott előadás felvételét a köztelevízió a magyar dráma napján, 2023. szeptember 21-én tűzte műsorra (1883. szeptember 21-én tartották Madách Imre *Az ember tragédiája* című drámai költeményének ősbemutatóját a Nemzeti Színházban Paulay Ede rendezésében).

A Magyarországon és a külföldi helyszíneken zajló, több hónapos előkészületekről a Színház- és Filmművészeti Egyetem oktatói és hallgatói által közösen készített kétrészes werkfilmet a színházi közvetítést megelőzően szintén műsorára tűzi a közmédia. A Nagy Anikó Mária által rendezett, *Összehullni, szétsietni* című dokumentumfilm betekintést enged a különböző helyszíneken zajló próbákba, ráhangolódásra, a budapesti találkozásra és készülétekre – egészen a bemutató kulisszák mögötti, utolsó lázas mozzanataiig.

Az előadás felvétele és a werkfilm is megtekinthető: mediaklikk.hu

A Bánk bánban

Nem a siker az egyetlen fokmérő

Udvaros Dorottya, a Nemzeti Színésze az összegzés hiányáról, a polgári engedetlenségről és a strapabírás jutalmáról

Főiskolás kora óta folyamatosan játszik mozi- és tévéfilmekben. Három színház alapító tagja. Több mint két évtizede a Nemzeti Színházban szerepel. Koncerteket ad, segít a rászorultakon, szívügye a környezetvédelem. Az elmúlt három évben hat elismerést vehetett át. Júniusban a Nemzet Színészei közé választották. Udvaros Dorottyával beszélgettünk.

„Egy színésznek nagyon-nagyon strapabírónak kell lennie, mint egy élsportolónak. Jól kell túrnia a kudarcot, mert gyakorlatilag a pálya kudarcok sorozata. Néha jön egy-egy ünnepi pillanat, valamilyen elismerés vagy dicséret, olyankor az ember azt gondolja magában, hogy jó, akkor érdemes volt a szenvedéseket kiállni.

Megünnepelte, hogy a Nemzeti Színésze lett?

– Forgatáson voltam, amikor Vidnyánszky Attila hívott a hírrel. Először azt hittem, hogy baj történt, és be kell ugrani valaki helyett. Lassan értettem meg, hogy miért telefonált. Éppen akkor *A mi kis falunkat*, másnap a Valami Amerika című tévésorozatot forgattam, utána társulati ülés volt a Nemzetiben, így hát háromszor is felköszöntöttek.

Számos elismerésben részesült. Miért nincsen Kiváló és Érdemes Művész kitüntetése?

– A Jászai Mari-díj után Kossuth-díjat kaptam. Talán az egyik legfiatalabb, ha nem a legfiatalabb Kossuth-díjas vagyok.

Amikor kap egy díjat, átgondolja a pályáját, összegez?

– Nem, sosem. A „színházcsinálás” az élet végéig tartó tanulási folyamat. Rettenetes érzés, amikor az ember azzal szembe-sül, hogy már tizedszer próbáljuk a jelenetet, vagy negyedszer vesszük fel ugyanazt a forgatáson, mert korábban nem volt jó. Szerintem egy színésznek nagyon-nagyon strapabírónak kell lennie, mint egy élsportolónak. Jól kell túrnia a kudarcot, mert gyakorlatilag a pálya kudarcok sorozata. Néha jön egy-egy ünnepi pillanat, valamilyen elismerés vagy dicséret, olyankor az ember azt gondolja magában, hogy jó, akkor érdemes volt a szenvedéseket kiállni.

A siker szenvedésből, bukásból, kudarcból épül fel?

– Szerintem igen. Nagyon sok sikeres előadásom és filmem volt, de azokat is hosszú keserves hetek előzték meg. Hogy mi kell a sikerhez, egy sikeres élethez, ez olyan titok, amelyet hosszú pályám alatt nem tudtam megfejteni. Az ember bármilyen elszántan és megszállottan készül egy adott feladatra, szerepre, beleadja minden tehetségét és képességét, mégsem biztos, hogy sikere lesz. És van, amikor csak végig vergődik egy

próbafolyamaton, a premier táján még úgy érzi, hogy „hú, nem vagyok kész, ezen még dolgoznom kell”, és a közönség teljesen váratlanul lelkesen fogadja. Megmagyarázhatatlan.

21 éve tagja a Nemzeti Színháznak. Mi az, ami itt tartja?

– Az elmúlt években nagyon sokféle rendezővel dolgozhattam, ugyanis a Nemzeti Színház igazgatói elég markáns és teljesen különböző koncepciókkal érkeztek. Nekem nem kellett bejárnom a világot, hogy eltérő színházeszmékkel találkozzak – csak ülök az öltözőmben, és idejönnek. Volt szerencsém együtt dolgozni Aleksandar Popovskival, a különös látásmódú macedón rendezővel, aki tavaly a *Don Juant* állította színpadra. Megnéztem a korábbi rendezését, *A Mester és Margaritát*, és nagyon tetszett. Mondtam neki, ha egyszer szüksége lesz rám, szóljon és jövök. Na, ezért jó, ha az ember mögött van egy kvázi sikeres pálya, mert olyan önfeledten tudtam neki azt mondani, ha csak azt akarja, hogy az előadás elején és a végén bejöjjenek, boldogan megteszem. Egy titokzatos nőt alakítok, aki eredetileg nincs is a darabban. A román Silviu Purcărete-vel eddig kétszer dolgoztam együtt. Ebben az évadban Valerij Fokin rendezi a *Lear királyt*, amiben a Bolondot játszom. Az elég izgalmas, nem?

Meglepte?

– Én már nem lepődöm meg semmin. Akár a Lear királyt is rám oszthatnák.

Van-e olyan szerep...?

– ... nem, nincs szerepálmom. Nem képzelem el magamat Lady Macbethként vagy Stuart Máriaként. Az érdekel, hogy Fokin miért osztotta rám a Bolond szerepét, és ha már rám osztotta, akkor jól eljátsszam. Szerepet sem adok vissza. Társulati tag nem nagyon szokott nemet mondani, mert az az egyezség

A Don Juanban

része, hogy az egyik darabban főszerepet, a másikban jóval kisebb szerepet játszik. Természetesen bizonyos számú évvel a hátunk mögött mondhatjuk, hogy szívesebben játszanánk valami mást, vagy megkérdezzük, hogy volna-e kedvünk ehhez a szerephez vagy darabhoz.

Tanúja voltam, amikor az *Ők tudják, mi a szerelem* című előadás után adományt gyűjtött a bajba került csobánkai család számára. Hogyan találkozott velük?

– Egy ismerősöm osztotta meg a hírt a közösségi oldalon, hogy leégett a család otthona, ami annyira szíven ütött, hogy valahogy segíteni akartam. Eszembe jutott, hogy én minden nap találkozom nézőkkel, mi lenne, ha elmondanám nekik, és akinek van lehetősége, az segítene. Mindig azt kértem a nézőktől, hogy annyit adjanak, amennyit nélkülözni tudnak. Kitettem a függöny elé a kis sminkes dobozomat, és rettentő boldog voltam, amikor a takarásból láttam, hogy a nézők türelmesen sorba állnak, és pénzt tesznek bele. Szívet melengető volt. Vettek néhány sikeres előadással vagy díjjal. A szezon végére több mint tíz millió forint jött össze.

Nemcsak az emberekkel törődik, a természettel is. Mikor kezdett el környezetvédelemmel foglalkozni?

UDVAROS DOROTTYA

Kossuth- és Jászai Mari-díjas színművész, a Nemzet Színésze, Budapest díszpolgára. 1978-ban végzett a Színház- és Film-művészeti Főiskolán. Pályáját a szolnoki Szigligeti Színházban kezdte, a Nemzetiben töltött egy

évad után az akkor alakuló Katona József Színház társulatában folytatta, ahol 1993-ig játszott. Egy év szabadúszás után az Új Színház, majd a Bárka Színház tagja, 2002 óta a Nemzeti Színház művésze. Édesanyja Dévay Camilla színésznő, édesapja Udvaros Béla rendező. Sok-sok színpadi alakítása mellett számos mozi- és tévéfilmben szerepelt.

A 2023/2024-es évadban a *Lear király* premierje mellett az *Ők tudják, mi a szerelem*, a *Don Juan*, *Az ajtó*, a *Macskajáték*, a *Házasság Palmeróban* előadásokban látható Udvaros Dorottya.

– Mint természetszerető, kiránduló, világlátó ember mindig is védtem a környezetem. Minden kóbor állatot összeszedtem az utcán. Nagy ajándék, ha a kutyáimmal elmehetek sétálni egy fél napra, engem az teljesen feltölt. A pandémia idején nyílt alkalmam arra, hogy a környezetvédelemmel komolyabban tudjak foglalkozni. Már több erdő- és állatvédelmi akcióban vettem részt.

Nemrég az egyik akciójuk miatt bíróság elé állították. Amikor a Fertő-tónál a fecskék védelme érdekében hálókát vágta le, tudták, hogy annak milyen következménye lesz?

– Természetesen. Az egyfajta polgári engedetlenség volt, mert odamentünk egy építési területre, ahova hivatalosan nem léphettünk volna be, és azokat a hálókát, amelyeket a bontásra ítélt területen azért raktak fel, hogy a fecskék ne foglalhassák el a fészkeiket, és ne rakhassanak tojásokat – mert onnantól védetté válnak – leszedtük. Jelképes cselekedet, mert az az egyik utolsó ház volt, a többi már lebontották. Hoztak egy ítéletet, kiszámolták, hogy 106 ezer forintnyi kárt okoztunk. Mi azon az állásponton vagyunk, hogy minket nem lehet elmarasztalni, mert mi a fészkeket védjük meg, amelyek eszmei értéke sokkal több. Ezért is kértünk újratárgyalást. Azóta is együttműködöm a környezetvédőkkel, sok a munka, hiszen egyre több minden van, amit védeni kell.

Pihent vagy munkával telt a nyár?

– A *Majdnem valaki* című lemezemmel koncerteztünk, amelyhez Bereményi Géza írta a szöveget, és Hrutka Róbert szerezte a zenét. Nyár elején volt egy koncertsorozatunk

Veszprémben és környékén. Van egy önálló estem, amelyben szintén sokat énekelek. Ezenkívül a Belvárosi Színházban Götzinger Pál *A nulladik perc* című darabjában játszottam. Idén még egy darabig forgatjuk *A mi kis falunkat*, aztán a Trafóban a világhírű koreográfus táncművésztől, Jérôme Belről szóló különös önéletrajzi előadásban játszom Ördög Tamás rendezésében.

Több önálló munkája is van. Szeret társulathoz tartozni?

– Egész életemben társulati tag voltam. Miután 13 év után eljöttem a Katonából rövid ideig, egy évig voltam csak szabadúszó. Aztán leszerződtem Székely Gáborhoz az Új Színházba. Ő volt a mesterem, sokszor dolgoztunk együtt.

A Katona József Színház nagyon sikeres volt. Miért hagyta ott?

– Egy művész életében nem a siker az egyetlen fokmérő.

Mi lehet még?

– Hogy talál-e újabb felfedezni való dolgokat abban a közegeben, ahol dolgozik. A Katonában rendkívüli társaság jött össze, fantasztikus előadások születtek, óriási sikereink voltak, elkezdtünk nemzetközi fesztiválokra járni, és beutaztuk az egész világot. De egy idő után elszállt belőlem az a fajta kezdeti, szerelmi lelkesedés, ami összekötött minket, és azt éreztem, hogy muszáj művészként körülnézni, és más impulzusokat szerezni. Akkor is, ha a Katona abban az időben is csodálatos színház volt, amikor eljöttem.

Lehet, hogy egyszer a Nemzeti Színháznak is búcsút int?

– Többször voltam társulatalapító színész, a Katonában, az Új Színházban és a Bárka Színházban. A Nemzetiben nem, de szinte az elejétől itt vagyok. A kalandozáshoz kell az ifjonti hév. Amikor eljöttem a Katonából, egyáltalán nem tudtam, hogy mi lesz. Legyen bármi! Ma már ezt nem szeretném, ahhoz túl sok éve vagyok a pályán. Tavaly Aleksandar Popovskival dolgoztam, előtte a grúz Doiashvilivel. Szász János vitte színre a Macskajátékot, én játszom Orbánnét. Vidnyánszky Attilával

is számos alkalommal dolgoztam együtt, többek között a *Színhád*, a *Rocco és fivérei*, a *Don Quijote* című darabokban, valamint az imádott *Bánk bán*ban, amiben Gertrudis voltam, és 2017-ben mutattuk be a Gobbi Hilda Színpadon. Jövőre Fokinnál játszom. Minek mennék bárhová is?

OZSDA ERIKA

| fotó: Eöri Szabó Zsolt

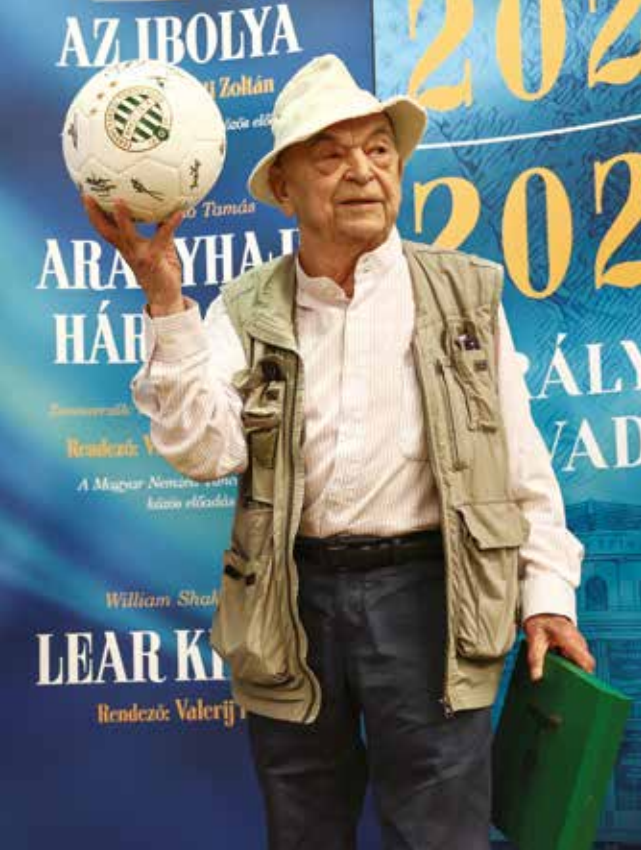
A Macskajátékban

A NEMZET SZÍNÉSZEI

A Nemzet Színésze címet 2000-ben alapították Schwajda György, a Nemzeti akkori igazgatójának a kezdeményezésére. A címet mindig tizenketten viselhetik. Jelenleg ALMÁSI ÉVA, BENEDEK MIKLÓS, BODROGI GYULA, CSERHALMI GYÖRGY, CSOMÓS MARI, JORDÁN TAMÁS, KIRÁLY LEVENTE, LEHOCZKY ZSUZSA, MOLNÁR PIROSKA, SZACSVAY LÁSZLÓ, TORDY GÉZA és UDVAROS DOROTTYA a cím birtokosa.

Ha a cím egy viselője elhalálozik, a megüresedett hely betöltéséről a cím többi birtokosa egyhangú szavazással dönt. Így választották a májusban elhunyt Máthé Erzsi helyére idén júniusban Udvaros DORTTYÁT, a júliusban eltávozott Balázsovits Lajos helyére pedig szeptemberben Benedek Miklóst.

A Nemzet Színésze volt korábban: AGÁRDY GÁBOR, ANDORAI PÉTER, AVAR ISTVÁN, BALÁZSOVITS LAJOS, BEREK KATI, BESSENYEI FERENC, BITSKEY TIBOR, DARVAS IVÁN, GARAS DEZSŐ, GERA ZOLTÁN, HAUMANN PÉTER, KÁLLAI FERENC, KOMLÓS JUCI, KÓTI ÁRPÁD, LUKÁCS MARGIT, MÁTHÉ ERZSI, PSOTA IRENNÉ, RAKSÁNYI GELLÉRT, SINKOVITS IMRE, SZABÓ GYULA, SZTANKAY ISTVÁN, TÖRÖCSIK MARI ÉS ZENTHE FERENC.

Hajrá, Fradi, hajrá, Nemzeti Színház!

A Ferencvárosi Torna Club és a Nemzeti Színház hisz abban, hogy a sportnak és a színháznak is nemzetegyesítő ereje van. Mindketten a nemzetért játszanak, ezért egymás segítése érdekében együttműködési megállapodást írtak alá.

„Mi hősöket próbálunk ábrázolni a színpadon, akikkel lehet azonosulni, akikkel lehet együtt menni. A futballpályán, egy jó meccsen szintén hősök születnek, akikért érdemes drukkolni, akik hitet és erőt adnak. Mindannyian országunk hírnevét szeretnénk öregbíteni és a világban terjeszteni” – vont párhuzamot színház és sport között Vidnyánszky Attila, a Nemzeti Színház vezérigazgatója az együttműködési megállapodás aláírásakor a Groupama Arénában. „A meccseket és az előadásokat is több százezer ember látogatja. A jogelődökkel együtt 183 éves Nemzeti Színház és a 124 éves klub játékosai munkájukkal hitet tesznek a klasszikus értékek megőrzése mellett” – fogalmazott Kubatov Gábor, az FTC elnöke az eseményen.

Az együttműködés nyitányaként a Groupama Arénában, július 19-én a Bajnokok Ligája mérkőzésen a kezdőrúgást az egykori igazolt játékos, a 77 éve Fradi-drukker Bodrogi Gyula, a Nemzeti Színhész végezte el.

Augusztus utolsó vasárnapján a Nemzeti Színház részt vett az Albert Flórián Labdarúgó Utánpótlás és Sportalapítvány által szervezett Fradi Családi Napon. Rubold Ödön színművész beszédtechnika órát tartott, Kovács S. József színművész a Fradi-mesekönyvből olvasott fel, Horváth Lajos Ottó, az *Egri csillagok* előadás Dobó kapitánya a várvédők esküjét tanította meg fiataloknak, és akinek kedve volt, a *János vitéz* című előadásban szereplő „biciklis-lóra” is felpattanhatott.

| fotó: FradiMédia

A BAKKHÁNSNÖK CÍPRUSON

A ciprusi International Festival of Ancient Greek Drama idei programjában két különleges helyszínen – Kouriou ősi színházában és Makariou amfiteátrumában volt látható a Nemzeti Színház *Bakkhánsnők* című előadása a görög Theodorosz Terzopulosz rendezésében. A magyar Nemzeti mellett a fesztiválon részt vett az athéni Görög Nemzeti Színház, a The National Theatre of Northern Greece társulata, Kostas Silvestros pedig egy új *Antigonét* állított színre.

BLASKÓ PÉTER KITÜNTETÉSE

Blaskó Péter Kossuth- és Jászai Mari-díjas színművész, érdemes művész, a nemzet művésze a Magyar Érdemrend Parancsnoki Keresztje kitüntetést vehette át az augusztus 20-i nemzeti ünnep alkalmából. A rangos állami elismerést Vitályos Eszter, a Kulturális és Innovációs Minisztérium parlamenti államtitkára adta át a Pesti Vigadóban.

HÍREK

TURNÉN AZ AJTÓ

A debreceni MadagaFest, a Szabó Magda író nő munkásságát és emlékét őrző fesztivál keretében látható a Nemzeti Színház *Az ajtó* című előadása a Csokonai Fórumban október 4-én. Az Udvaros Dorottya és Söptei Andrea főszereplésével játszott darab október 31-én a kecskeméti Hírös Agóra Kulturális Központban is vendégszerepel.

TÁRSULATI DÍJAK

A 2022/23-as évad záró társulati ülésén adták át a Nemzeti Színház saját díjait. Szörényi Éva-díjat vehetett át Katona Kinga színművész (b3), a Sinkovits Imre-díjat Herczegh Péter színművész (j1) kapta. Németh Antal-díjat kapott Berettyán Petra (j3) nemzetközi kapcsolattartó. A Kulissza-díjat pedig idén először hárman vehették át: Kovács Karolina protokollasszisztens (b2), Kernács Péter rendezőasszisztens (b1), valamint Szűcs Kata (j2) üzemeltetési asszisztens.

SZÜCS-FEDÁK

A Szarvasi Vízi Színház 2023-as „Színház a víz felett” elnevezésű nyári programjában szerepelt a *Fedák Sári* című önálló est. A Nemzeti Színház műsorán az idén is látható előadásért Szűcs Nelli a Legjobb női alakítás díját kapta.

SZEPT., OKT. | HOBO

AZ UTCAZENÉSZ » Hobo legújabb darabja: jelenetek a magyar könnyűzene történetéből Kiss Zoltán közreműködésével.

mikor? hol?

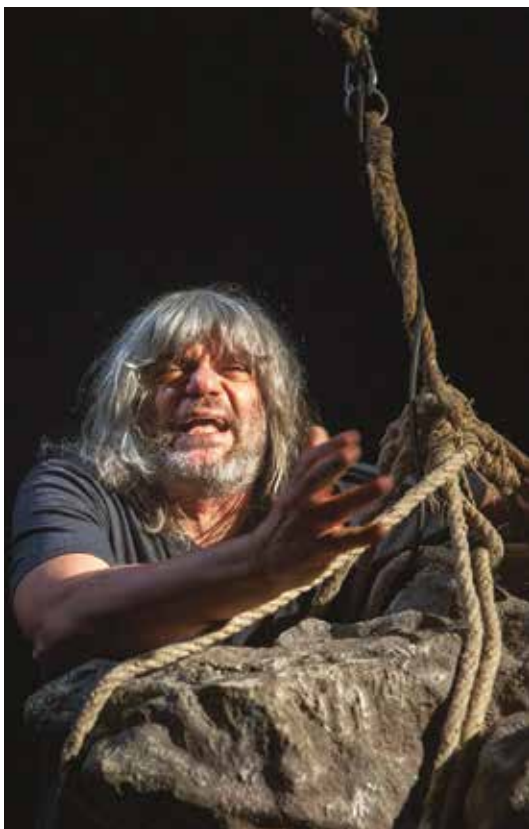
szeptember 28., október 14. és 24. – 19 óra 30
Kaszás Attila Terem

TUDOD, HOGY NINCS BOCSÁMAT » „József Attila verseit úgy olvasom, mint a szent könyveket és néha, mintha a saját gondolataimat látnám leírva.”

mikor? hol?

október 25. – 19 óra 30 • Kaszás Attila Terem

SZEPT., OKT. | 10. MITEM

KÖZÖNSÉGTALÁLKOZÓK » Az elmúlt évtized Madách-fesztiváljaihoz hasonlóan az idén is alkalom nyílik eszmecsérére és találkozásra a vendéglőadások művészeivel.

mikor? hol?

Az előadások után a helyszínen
részletek: mitem.hu

Törőcsik Mari és Sztankay István – Rómeó és Júlia (1971)

OKT. 6. | KIÁLLÍTÁS

TÖRŐCSIK MARI » Egy életpálya képekben elmesélve. A Nemzeti Színház tárlata Győrben.

mikor? hol?

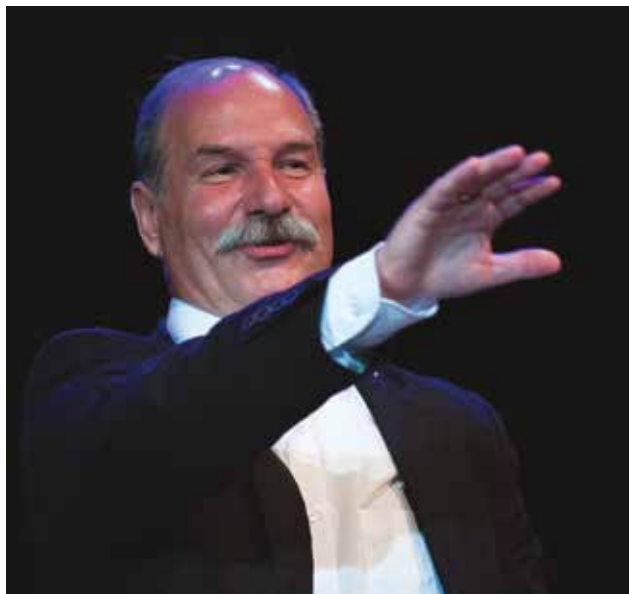
október 6. – 18 óra • Győri Nemzeti Színház

OKT. 13. | BEREZ ANDRÁS ESTJE

FEL A MEDVÉRE, A FA NEM JÁTÉK! » Berecz András mesterei, Hazug Pista és Szamár Jóska nyomán meséivel pincét ás, hogy tornyot emeljen...

mikor? hol?

október 13. – 19 óra 30 • Kaszás Attila Terem

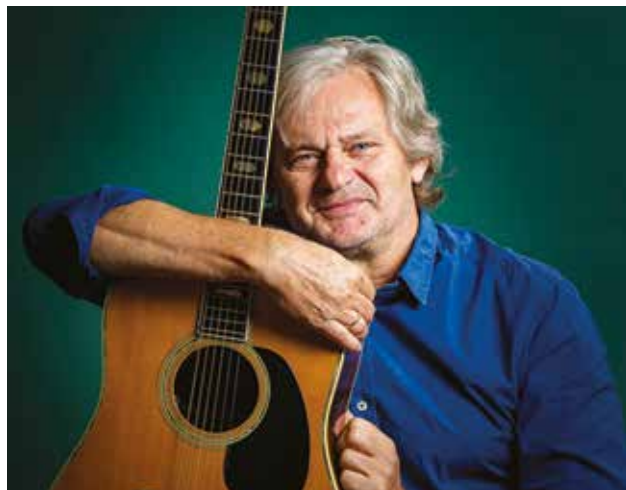

AUG. 3. | FEDÁK SÁRI

SZÜCS NELLI ESTJE » Fedák Sári volt „A” primadonna. Sztár Pest-től New Yorkig. Megjárta a siker csúcsait és a történelem poklát. Méltán ünnepelték, és méltatlanul félreállították.

mikor? hol?

augusztus 3. – 20 óra 30 • Szarvasi Vízi Színház

OKT. 20 | RZ-63

RÁTÓTI ZOLTÁN-SZÓLÓKONCERT » Sülyi Péter és Müller Péter Sziámi dalszövegei Rátóti Zoltán zenéjével és előadásában. Egy nem kerek születésnap koncert.

mikor? hol?

október 20. – 19 óra 30 • Bajor Gizi Szalon

OKT. 22. | FILM, SZÍNHÁZ

A SZARVASSÁ VÁLTOZOTT FIÚ » A 30. évfordulóját ünneplő beregszászi társulat legendás előadásából készült film is látható a MITEM keretében rendezett programban. Utána találkozó az alkotókkal.

mikor? hol?

október 22. – 18 óra • Kaszás Attila Terem

Olvasson színházat!
www.nemzetiszhaz.hu/magazin

HAVI MŰSOR

Gobbi Hilda Színpad	26 K	19:00	Egy, kettő, három – Az ibolya	Molnár Ferenc PREMIER
Gobbi Hilda Színpad	27 Sze	19:00	Egy, kettő, három – Az ibolya	Molnár Ferenc PREMIER
Gobbi Hilda Színpad	28 Cs	19:00	Egy, kettő, három – Az ibolya	Molnár Ferenc
Kaszás Attila Terem	28 Cs	19:30	Az utcazenész	Földes László Hobo koncertje
Gobbi Hilda Színpad	29 P	15:00	Egy, kettő, három – Az ibolya	Molnár Ferenc
Nagyszínpad	30 Szo	19:00	Agón	MITEM / Nemzeti Showcase Józsa Péter Pál

OKTÓBER

Nagyszínpad	2 H	19:00	Rúth könyve	MITEM / Synergy Festival Mario Diamant
Gobbi Hilda Színpad	2 H	19:00	Az ajtó	Szabó Magda
Gobbi Hilda Színpad	3 K	19:00	Görbe templom	MITEM / Synergy Festival Karin Lednická
Kaszás Attila Terem	3 K	15:00	Gulliver utazásai	MITEM / Synergy Festival Jonathan Swift – Jiří Hajdyla
Gobbi Hilda Színpad	5 Cs	19:00	A félelem megeszi a lelket	MITEM / Synergy Festival R. W. Fassbinder
Kaszás Attila Terem	5 Cs	19:30	Ők tudják, mi a szerelem	Hubay Miklós
Gobbi Hilda Színpad	6 P	19:00	A köpönyeg	MITEM / Synergy Festival Nyikolaj Gogol
Kaszás Attila Terem	6 P	19:30	Ők tudják, mi a szerelem	Hubay Miklós
Nagyszínpad	7 Szo	19:00	Tartuffe, avagy a képmutató	MITEM / MITEM+ Molière
Gobbi Hilda Színpad	7 Szo	19:00	Tündöklő Jeromos	Tamási Áron
Nagyszínpad	8 V	17:00	Tartuffe, avagy a képmutató	MITEM / MITEM+ Molière
Kaszás Attila Terem	8 V	19:30	Woyzeck	Georg Büchner
Gobbi Hilda Színpad	10 K	19:00	Dzsut/ Dzhut	MITEM / Synergy Festival Olzsasz Zsanajdaro
Nagyszínpad	11 Sze	19:00	Hamlet	MITEM / MITEM+ William Shakespeare nyomán
Nagyszínpad	12 Cs	19:00	Oidipusz	MITEM / MITEM+ Szophoklész
Kaszás Attila Terem	12 Cs	16:00	Woyzeck	MITEM / Nemzeti Showcase Georg Büchner
Nagyszínpad	13 P	19:00	A Mester és Margarita	MITEM/Nemzeti Showcase Mihail Bulgakov
Gobbi Hilda Színpad	13 P	19:00	GRANE – Képzeltékek a Peer Gynt nyomán	Ibsen drámája alapján PREMIER
Kaszás Attila Terem	13 P	19:30	Fel a medvére, a fa nem játék!	Berecz András ének- és mesemondó estje
Nagyszínpad	14 Szo	19:00	A kaukázusi krétakör	MITEM/Nemzeti Showcase Bertolt Brecht
Kaszás Attila Terem	14 Szo	19:30	Az utcazenész	Földes László Hobo koncertje

A Görbe templom, az Egri csillagok, Tudod, hogy nincs bocsánat 12, A félelem megeszi a lelket, a Tartuffe, avagy a képmutató, a Hamlet, a Kaukázusi krétakör, a Fodrászsnő, a Don Juan 14, a Woyzeck 16, az Agón 18 éven felülieknek ajánlott!

Kísérőrendezvényeinkről az 58–59. oldalon tájékozódhatnak. | A műsorváltoztatás jogát a színház fenntartja!

2023. SZEPTEMBER–OKTÓBER

Gobbi Hilda Színpad	15 V	19:00	Rex MITEM / Nemzeti Showcase Kirill Fokin
Nagyszínpad	16 H	19:00	Bánk bán MITEM / Nemzeti Showcase Katona József
Gobbi Hilda Színpad	16 H	19:00	GRANE – Képzeltések a Peer Gynt nyomán Henrik Ibsen drámája alapján
Nagyszínpad	17 K	11:00	Bánk bán Katona József
Gobbi Hilda Színpad	17 K	19:00	GRANE – Képzeltések a Peer Gynt nyomán Henrik Ibsen drámája alapján
Kaszás Attila Terem	17 K	19:30	Hazatérés Lukácsy György
Bajor Gizi Szalon	18 Sze	19:30	Fedák Sári Szűcs Nelli önálló estje
Nagyszínpad	19 Cs	18:00	Egri csillagok Gárdonyi Géza
Gobbi Hilda Színpad	19 Cs	19:00	Fodrásznő MITEM / Beregszász 30 Szergej Medvegyev
Nagyszínpad	20 P	15:00	Egri csillagok Gárdonyi Géza
Kaszás Attila Terem	20 P	19:00	Háztűznéző MITEM / Beregszász 30 Nyikolaj Googol
Bajor Gizi Szalon	20 P	19:30	RZ-63 Rátóti Zoltán szólókoncertje az elmúlt tizenöt év dalaiból
Nagyszínpad	21 Szo	19:00	Tóték MITEM / Beregszász 30 Örkény István
Gobbi Hilda Színpad	22 V	19:00	Tündöklő Jeromos Tamási Áron
Kaszás Attila Terem	22 V	15:00	Egyfelvonásos komédiák MITEM / Beregszász 30 Csehov
Kaszás Attila Terem	23 H	19:00	A helység kalapácsa MITEM / Beregszász 30 Petőfi Sándor
Kaszás Attila Terem	24 K	19:30	Az utcazenész Földes László Hobo koncertje
Nagyszínpad	25 Sze	15:00	János vitéz Petőfi Sándor
Kaszás Attila Terem	25 Sze	19:30	Tudod, hogy nincs bocsánat Földes László Hobo önálló estje
Nagyszínpad	26 Cs	15:00	János vitéz Petőfi Sándor
Gobbi Hilda Színpad	26 Cs	19:00	Egy, kettő, három – Az ibolya Molnár Ferenc
Nagyszínpad	27 P	15:00	János vitéz Petőfi Sándor
Gobbi Hilda Színpad	27 P	19:00	Egy, kettő, három – Az ibolya Molnár Ferenc
Nagyszínpad	28 Szo	11:00	János vitéz Petőfi Sándor
Gobbi Hilda Színpad	28 Szo	15:00	Egy, kettő, három – Az ibolya Molnár Ferenc
Kaszás Attila Terem	28 Szo	19:30	Ők tudják, mi a szerelem Hubay Miklós
Nagyszínpad	30 H	19:00	Don Juan Molière

A **10. MITEM** előadásairól további információk:
MITEM+ – 38. oldal; **Nemzeti Showcase** – 40. oldal; **Synergy Festival** – 42. oldal; **Beregszász 30** – 50. oldal

Szcenárium

Art Journal of the Hungarian National Theatre, Budapest

MITEM ENGLISH, OCTOBER, 2023

The English language issue of the professional journal of the National Theatre in Budapest has been composed for the guests of MITEM 10, taking place between 30 September and 23 October 2023. The first chapter provides a retrospective of the performances held in spring 2023 of MITEM 9 as well as Madách 200, the highlighted programme of the 10th International Theatre Olympics. Attila Végh's essay reflects on the Dionysian cult reinitiated by Theodoros Terzopoulos. The chapter titled MITEM 10 offers analytical essays for two highly successful productions as part of the National Theatre's Showcase. The chapter Berehove 30 looks back at the first era of the professional Hungarian-language Transcarpathian theatre established by Attila Vidnyánszky.

"During Madách-project I was pleased to discover that this is by no means a passive, enervated generation. At the age of twenty, they too pose the eternal question that arises from their age: 'Who am I?' Just as Miklós Hubay expressed once in connection with Madách's drama, they also prove that humanity still has ample reserves: »In biological terms, there is nothing wrong with humanity, the élan vital ('life force') would still propel it like an arrow from a taut, well-tuned bow«." (*Attila Vidnyánszky*)

"The mask of tragedy is visage of Dionysos. He knows that a single poet is not enough for this face to be formed for ever in the mirror of the spirit. Many more are needed. (...) They are the ones who experience, affirm, accept, and proclaim the fullness of life, feeling for everything, dying a thousand deaths, beyond all morals which new gods impose on their followers. They are the ones who are infinitely free, and therefore their ecstasy is not self-loss like in the lives of those enslaved by power, possession, or drugs, because stepping out of themselves they do not enter the isolated and lonely realms of ecstasy, but the sacred clearing of the orgy: they find each other." (*Attila Végh*)

"This community, which first emerges in its unmistakable form in *Three Sisters*, directed by Attila Vidnyánszky in Beregszász, 2006, in the duel scene of *Three Sisters*, carries incredible power: it can turn the universe on its head, overcome the

CONTENTS

10th International Theatre Olympics - MITEM 9 • "This Is by No Means a Passive, Enervated Generation" Interview with Attila Vidnyánszky by Szcenárium Editors on the Tragedy Performance of the International Madách Project • Judit Ungvári: Harmony of Diversity and Unity. Scenes from MITEM 9 **MITEM 10** Yuri M. Lotman: The House in The Master and Margarita • Márton P. Gulyás: Shrinking Spaces. New Mediality in Woyzeck at the National Theatre, Budapest **BEREHOVE 30** • Theatre and History • On the 30th Anniversary of the Foundation of the Theatre Company in Berehove by Attila Vidnyánszky (Based on Géza Balogh's Writing) • Theatre of the Nation. Zsolt Szász Talks to Attila Vidnyánszky (Extract) • Gabriella P. Lőrincz: Theatre and Audience • István Kornya: Theatre on the Run. The Most Recent History and Current State of the Berehove Company • István Gedő Bessenyei: Attila Vidnyánszky's Paradigmatic Production of *Three Sisters* in Berehove

author-god (in the sense of Derrida), the predestination that stems from Chekhov's play, that is, it can step out of the impotence of the represented characters and redeem a person's life. Simply put, this community, of both actors and stage selves in a way that goes far beyond the characters, is able to overcome death." (*István Gedő Bessenyei*)

Tájékoztatás a Szcenárium lapszámokhoz való hozzáfutásról: +36 1 476 68 76 | a Szcenárium a neten: www.nemzetisinhaz.hu/magazin/folyoirat

szcenárium

A Nemzeti Színház művészeti folyóirata

Katona József
BÁNK BÁN
Rendező: Vidnyánszky Attila

Bertolt Brecht
KURÁZSI MAMA
Rendező: Theodórosz Terzopulosz

Toót-Holló Tamás
ARANYHAJÚ HÁRMASOK
Folkopera • Zeneszerzők: Bársony Bálint – Elek Norbert
Rendező: Vidnyánszky Attila
A Magyar Nemzeti Táncgyüttessel közös előadás

Sík Sándor
ISTVÁN KIRÁLY
Rendező: Berettyán Nándor

William Shakespeare
LEAR KIRÁLY
Rendező: Valerij Fokin

Molnár Ferenc
**EGY, KETTŐ, HÁROM
AZ IBOLYA**
Rendező: Rátóti Zoltán
A Gyulai Várszínházzal közös előadás

Nyikolaj Gogol
A REVIZOR
Rendező: Avtandil Varszimasvili

**IRREDENTA
KABARÉ**
Rendező: Vidnyánszky Attila

Szarka Tamás
ESTHAJNAL
Cigányballada Gorkij „Makar Csudra” c. elbeszélése nyomán
Rendező: Vidnyánszky Attila
A Magyar Nemzeti Táncgyüttessel és a Karaván Színházzal közös előadás

A Nemzeti Magazin
az interneten:
www.nemzetisinhaz.hu

Jelenet a Bánk bánból | fotó: Eöri Szabó Zsolt

A 10. MITEMELŐADÁSAI:

MITEM+ Molière: **TARTUFFE, AVAGY A KÉPMUTATÓ (PÁRIZS)** | William Shakespeare nyomán: **HAMLET (KASSA)** | Szophoklész: **OIDIPUSZ (BELGRÁD)** | **SYNERGY WORLD THEATRE FESTIVAL**
Mario Diamant: **RÚTH KÖNYVE (BUKAREST)** | Karin Lednická: **GÖRBE TEMPLOM (ČESKÝ TĚŠÍN)**
| Jonathan Swift – Jiří Hajdyla: **GULLIVER UTAZÁSAI (ČESKÝ TĚŠÍN)** | Rainer Werner Fassbinder:
A FÉLELEM MEGESZI A LELKET (KÖLN) | Gogol: **A KÖPÖNYEG (TBILISZI)** | Olzsasz Zsanajdaro:
DZSUT (UFA) | **NEMZETI SZÍNHÁZ SHOWCASE** Józsa Péter Pál: **AGÓN** | Bulgakov: **A MESTER ÉS**
MARGARITA (BUDAPEST) | Brecht: **A KAUKÁZUSI KRÉTAÖR (BUDAPEST)** | Kirill Fokin: **REX**
(BUDAPEST) | Katona József: **BÁNK BÁN (BUDAPEST)** | **BEREGSZÁSZ 30** Fodrásznó | Gogol:
HÁZTŰZNÉZŐ | Örkény: **TÓTÉK** | Csehov: **EGYFELVONÁSOS KOMÉDIÁK** | Petőfi: **A HELYSÉG**
KALAPÁCSA